

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Dagbog 1819-32 vedr. skolevæsenet og arbejdet med
skolereformens gennemførelse i Helsingør.

af

Ha ns Bertram Trojel
x

provst og sognepræst ved Sct. Olai kirke i Helsingør
1819-35.

Tidligere offentliggjort i uddrag i "Vor Ungdom" 1903.

Efter at jeg den 28de Julii 1819 af Hans Majestæt var bleven kaldet til Sognepræst ved St. Olai Kirke i Helsingør, ankom jeg hertil den 4de Septbr. og tiltraadte mit Embede den 19de s.M.

Jeg forefandt for mig i den gandske Stad ikkun een eneste saae kaldet Borgerskole, der høyst kunne rumme 40 til 50 Børn, og af Byens heele Ungdom fandt jeg da jeg første Gang besøgte den 11 Dreng. Foruden denne fandtes under Fatigvæsenet ogsaa een Skole, men som langt fra heller ikke besøgtes af de Mange, som til denne Skole vare qualificerede.

Om mueligt at komme paa Svar efter Aarsagen til at man her i en Stad som Helsingør var saa gandske tilbage i Hensyn til Skolevæsenet, var nu een af mine første Hovedbeskjæftigelser. Thi at Officerer og Korporaler, gamle og unge Fruer og Madammer, Frøkener og Jomfruer, og flere, som ingen anden Næringsvey havde, afgav sig med uden Orden og Tilsyn, men aldeles efter deres egne Hoveder at undervise Børn, var og forblev i mine Øyne en betydelig Uorden.

For nu det snarest mueligt at kunne see en med Hensyn til de skolepligtige Børns Antal ordentlig organiseret Borger og Almueskole oprette, og derhos have noget fast at bygge paa, tilskrev jeg under 11te Octbr. 1819 Skolekommissionen som følger:

"Den meget ærede Kommission for Almueskolevæsenet i Helsingør tilgive, at jeg som fremmed og nye ankommen giver mig den Frihed at udbede mig Oplysning om følgende Poster:

1. Hvilke ere de allerede forhaandenværende Kilder til Skolevæsenets bedre Organisation, og hvor meget indbringe disse?

2. Hvor stort er Antallet af den skolepligtige Ungdom?

3. Hvad er Aarsagen, at Skoleholdet uagtet Anordningen for Almueskolevæsenet i Ajobstæderne af 29de Julii 1814 dog endnu findes i sin gamle Forfatning?

Saasnart jeg herom vorder oplyst, skal jeg med allerførste have den Ære at fremkomme med mine Tanker, om hvad jeg formeener at der maae gjøres. Som det nu er, bør det ikke længere at være. De sidst antagne Konfirmanderes Kundskaber har desværre noksom overbeviist mig om den høyst trængende Nødvendighed af en forbedret Indretning."

Herpaa modtog jeg under 15de Octbr. følgende Svar:

"Foranlediget af Deres Høyrærværdigheds behagelige Skrivelse af 11te dennes have vi den Ære at meddele, at de Oplysninger, som D.H. forlanger betræffende Kilder til Skolevæsenets bedre Organisation her i Byen m.v. findes deels ~~ihvandt~~ i Skolekommissionens Protocol, deels iblandt dens øvrige Papirer, hvilke forhen i Bevaring hos afdøde Pastor Grüner, siden ere modtagne af Hr. Slotspræst Fischer. Og da disse indkrevne i en Protocol og ellers opbevarede, er nok paalidelige, som vi ikke med ~~Bestemthed~~ Bestemthed uden Protokollens og Papirernes Hielp for Øyeblikket kunne give, saa ~~sattes~~ antage vi, at D.H. er enig med os i, at denne Sag sættes i Berøe til Hr. Slotspræst Fischers Hjemkomst.

Bjørnsen Olrik Hümmel Lund Jordening Lauritz R. Hansen.

Derefter tilstilledes mig under 8de Nov. 1819 2de Protokoller med følgende Skrivelse fra Hr. Pastor Fischer:

"Deres Høyærværdigheds meget ærede Skrivelse af 11te Octbr. d.A. til Kommissionen for Almueskolevæsenet i Helsingør er d. 6te Nov. ~~KOMMISSIONENS~~ bleven mig kommuniceret. Med Hensyn paa den Oplysning, som De i samme ønsker at erholde, deels om ~~AARSAGEN HVORFOR SKOLEVÆSENET I HELSINGØR UAGTET FORORD. FOR ALMUESKOLEVÆSENET I KJØBSTÆDERNE AF 29de JULII 1814 ENDNU ER I SIN GAMLE FORFATNING, HAR JEG TROET AT KUNNE TILSENDE DEM MEDFØLGENDE I MIT VÆRGE VÆRENDE SKOLEVÆSENSPROTOKOLLER TIL BEHAGELIG AFBEFYTTELSE. JEG FORMODER, AT BYENS MAGISTRAT VIL FORANSTALTE, AT UNDERRETNINGEN OM ANTALLET PAA DEN SKOLEPLEGTIGE UNGDOM BLIVER DEM MEDDELT."~~ de forhaandenværende Kilder til Skolevæsenets bedre Organisation, deels om Aarsagen hvorfor Skolevæsenet i Helsingør uagtet Forord. for Almueskolevæsenet i Kjøbstæderne af 29de Julii 1814 endnu er i sin gamle Forfatning, har jeg troet at kunne tilsende Dem medfølgende i mit Værge værende Skolevæsensprotokoller til behagelig Afbenyttelse. Jeg formoder, at Byens Magistrat vil foranstalte, at Underretningen om Antallet paa den skolepligtige Ungdom bliver Dem meddelt."

Jeg igjennemlæste nu disse Protokoller, men som fremmed for alt blev jeg naturligvis ikke heraf synderlig klogere. Jeg fandt, at man fra en nedlagt Friskole havde modtaget en betydelig Kapital, at man af denne Kapitals Renter og af adskillige andre indtægter havde nogle Tusinde Rigsbankdaler i Rente, at man havde arbejdet blot for en eeneste indskrænket Skoles Oprettelse, hvortil man vilde anvende hiin heele Kapital, uden at tænke paa det almindelige Skolevæsen, der siden skulde organiseres. Kort jeg fandt, hvad Indtægterne vare betræffende, at her vare betydelige Resourcer, men hvilke de egentligen vare, og hvor store de vare, derpaa kunde jeg ikke blive ret klog, ligesom jeg og fandt, at flere for Skolevæsenet bestemte Indtægter ey i disse Protokoller ar være omtalte eller vedrørte. Og hvad Organisationen af Skolevæsenet angik, fandt jeg vel, at man havde indført, at der burde gjøres noget, men hvad, hvorledes, paa hvilken Maade, derom fandt jeg at man havde været aldeles uenige. Og en Hovedaarsag hertil saae jeg tydeligen at være denne: at et Par af Kommissionens Medlemmer vilde hver for sig være Hovedmand og have Ord derfor, derfor viste sig Oppositionslyst og enhver vilde nu have sine Meeninger gjældende, og desformedelst var intet udrettet. Denne Opdagelse gav mig altsaa den Advarsel: at dersom jeg vilde udrette noget til det almindelige Bedste, saa maatte jeg hanle paa en Maade, saa at det syntes som heele Skolekommissionen handlede, og mit Navn som Auctor ingensteds træde frem. Dette var nu saare let gjort. Men i Henseende til Skolevæsenets indtægter var jeg ikke og kunde ikke komme i det Rene. Imidlertid taledede jeg med Hr. Amtsprovst Øllgaard om denne Sag, og denne meget brave Mand forsikkrede mig for, at naar jeg ikkun kunne bringe det til et bestemt Resultat i Hensyn til hvad man vilde, at der skulle skee, skulde han nok klare op i Skolevæsenets Indtægter, da han Tid efter Tid fra begge de afdøde Præster var kommen i Besiddelse af Oplysninger, som nok skulde veilede ham.

Dette Løfte foraarsagede, at jeg ikke længere bekymrede mig om Pengevæsenet, men besluttede i sin Tid at overlade Hans Høyærværdighed Amtsprovst Øllgaard at forfatte det fuldstændige Udkast til Skoleplanen, saaledes som samme skulde forelægges det høye Kongl. Danske Kancelli. Hvad der altsaa endnu manglede mig for at kunne for min Deel udkaste min Plan, saaledes som jeg haabede at den kunde udkastes, var ~~U~~undskab om de skolepligtige Børns Antal, thi herpaa beroede Lærernes Antal, Fordeelingen af Kirkeembederne, ved hvis

Rygt Lærerne til Besparelse eller Lettelse for Kommunen skulle finde dæres Løn, og Skolelokalers Indretning. Om sider forevistes mig en Liste paa Børnenes Antal, som beløb sig til 744. Denne var leilighedsviis optaget i Forbindelse med en anden af Rodemestrene

Jeg udkastede nu min Plan. Fattigskolen vilde jeg skulde være adskilt fra Borgerskolen. For hiin regnede jeg 100 Børn, for andre private Lærestalter 150 og for Latin Skolen 44. Jeg beholdt saaledes tilbage for Borgerskolen 450. Til disse antog jeg 5 Lærere at være nok. Og Skolen som Følge heraf at deeles i 3 Afdelinger. 1 Afd., der til Erindring om den betydelige Understøttelse, som Skolevæsenet faar fra Øresunds Toldkammers Fattigkasse, skulde bære Navn af Øresunds Toldkammers Skole. I denne Afdeling skulde indsettes Børn af begge Menighederne, og Underviisningen gives af den ordinerede Katschet, der foruden sin Løn skulde have Ret til at modtage Offer af begge Menighederne. 2den Afd. med 2 Lærere for Olai Sogn, af hvilke den ene skulde være Kantor, og af Klokker Embedet føre Kommunion Bogen, den anden Klokker og Graver og føre de øvrige Ministerielle Bøger, og begge leve af de disse Embeder tillagte Indtægter. 3die Afd. for Mariæ Sogn ligeledes med 2 Lærere lønnede paa samme Maade, dog skulde 1ste lærer eftersom Sognet antages at være mindre have et Tillæg i Kontant. Hvilket i alt tilsammen findes vidtløftigen indført i Skolekommissionens Deliberations Protokol. Til Skolelokalet valgte jeg den forrige Latin Skoles Bygning, der skulde leies af Hospitalet, og deri indrettes, hvilket jeg forud havde undersøgt at kunne skee, 5 Skolestuer og Verelser for 2 gifte og 2 ugifte Lærere. Den 5te maatte boe i Byen indtil den nuværende Klokker ved Kirken afgaaer.

Efter saaledes at være bleven enig med mig selv tilskrev jeg under 30te Nov. 1819 Skolekommissionen saaledes som følger:

"Dersom det ikke er d. Hrr. Medlemmer af Skolekommissionen til Uleilighed, ønskede jeg meget gjerne en Samling førstkommende Onsdag d. 1ste Dec. Eftermiddag Kl. 3 hos Hr. Slotspræst Fischer i Mariæ Kirkes Præstebolig, hvor jeg da agter at foredrage de ærede Herrer mine for Skolevæsenets Organisation i Helsingør lagde Planer, for derover ~~skulde~~ ~~skulde~~ paa Deliberationens M Vey at høre de Herrer Formeeninger, førend jeg nærmere nedsetter dem paa Papiiret"

Øyeblikket nærmede sig ~~for~~ til Møde, og jeg mødte, men ey uden Ængstelighed for Udfaldet. Da alle Medlemmerne vare komne tilstæde, og jeg korteligen havde tilkjendegivet Hensigten af Mødet, ligesom og anbefalet mig, der første Gang mødte i Kommissionen, til samtlige Medlemmers Bevaagenhed, foredrog jeg min Plan. Først foredrog jeg den fra Begyndelsen til Enden, for at man, naar man siden deliberede over det ~~skulde~~ Enkelte, kunde have en Overskuelse over det Heele. Derefter foredrog jeg den i sine enkelte Deele, Punkt efter Punkt, og ledsagede enhver Deel med de ~~de~~ nødvendige Oplysninger om, hvorfor jeg troede det burde være saaledes og ikke anderledes. Efter nogle korte Deliberationer blev ethvert Punkt antaget. Til Slutning blev det Heele atter atter igjen gennemgaaet, og nu efter modent Overlæg ført til Protokols. Aldrig saasnart var dette ~~skulde~~ skeet, førend et Medlem med Hensyn til Slutningen af min sidste Skrivelse gjorde den Proposition, at jeg nu vel ikke behøvede at ulei-

lige mig med at opsætte noget særskilt, da en Udskrift af Protokollen sendt til Amtsdirectionen maatte være tilstrækkelig. Jeg forstod dette Sprog, erindrede mig den Pag. 5 anførte X og mig selv givne Advarsel, og gav Øyeblikkelig uden mindste Vægning min Tilstaaelse. Og da det forhandlede var af samtlige bleven underskrevet, sagde een af Medlemmerne: Kommissionen har nu i Dag udrettet mere i 1 Time end tilforn i flere Aar. Da dette Udtryk blev almindelig af kommissionens ældre Medlemmer biefaldet, var det en for min Aand inderlig kjær Løn.

Nu blev det Forhandlede udskrevet af Hr. Pastor Fischer som Kommissionens Secretair og saaledes sendt til Amtsdirectionen. Hr. Amtsprovst Øllgaard udfyldte nu det manglende hvad Pengevæsenet var betræffende, og gav den hele Plan sin behørig Form. Saaledes indsendt til det høye Kongl. Danske Kancelli, blev Planen af dette Kollegio approberet den 1ste August 1820.

Dette Efteraar og paafølgende Vinter forgik nu med at forfatte Tegninger og Overslage til Skolebygningernes Istandsettelse og Indretning, hvilket var antaget og approberet at skulle skee for Skolekassens Regning. Men efter holdt Licitation over de forskjøellige Arbeider, blev der strax i Foraaret 1821 begyndt at arbejde.

Da nu Alting imod Vinteren næsten var ferdig, blev der sørget for at Lærere bleve kaldede. Imidlertid blev der optaget en Protokol over samtlige Forældre og Deres Børn paa den Maade, at en Betjent gik omkring Huus for Huus og paa Stedet optegnede alt hvad der var over 6 Aar. Paa denne Maade fandtes, at istedetfor 744 Børn efter Rodemesternes Angivelse gaves der imellem 9 til 1000 skolepligtige Børn. Dette trurde maaske for mangen en anden have forrykket den heele Synspunkt, og givet Anledning til nye Forslage og nye Indretninger. Men da det var mig om at gjøre at faae begyndt paa det som allerede var bestemt, jeg desuden fra Forældrenes hidtil brugte Omgang med deres Børn letteligen kunde slutte mig til, at man vist ikke fra Begyndelsen af vilde storme til Borgerskolen med sine Børn, hvor de let kunde forudsee, at lidt mere Alvorlighed vilde komme til at finde Sted end i private Instituter, hvor man for at vinde desto mueligen er ved flere Leiligheder mere eftergivende end man burde at være. Og skulde det itiden indtreffe, at Skolen skulde blive for liden eller Børnenes Antal for stort, fandt man vel paa den Tid andre Udveie. Dette yttrede jeg ogsaa i et Kommissions Møde, hvor den Omstændighed blev omtalt, at man var af samme Formeening.

En Ting maae jeg nødvendiggen her endnu anmerke med Hensyn til Børnenes Fordeeling i Klasserne, Overbeviist om at mere Tid vindes, og at mere af Lærerne med Børnene er at udrette, jo mere at de Børn som samlede modtage Underviisning ere af een og samme Alder, var det min Hensigt at deele 1ste Klasse eller Eftermiddags Børnene i 2 parter, saaledes at Børnene af 6 og 7 Aars Alder underviistes af den 2den lærer i hver Afdeling, og 8 og 9 Aars Børn af 1ste Lærer, og ligeledes 2den Klasse eller Formiddags Børnene af 10 og 11 Aars Alder af 2den Lærer og 12 og 13 Aars Alder af 1ste Lærer. Denne Inddeling af Børnene har foruden den Fordeel, at ikkun Børn af 2 Aars forskjøellig Alder, nemlig 6 og 7 - 8 og 9 - 10 og 11 - 12 og 13 Aar, ere samlede, ogsaa den, at den i den betsemt Skoletid giver Anledning til

4 Ganges overordentlige Forflyttelser. Imidlertid kan det ikke nægtes at jo denne Inddeling haver ogsaa den Følge, at naar man ikke vil have et dobbelt Antal Skoletimer og dobbelt Besætning af Lærere, hvilket den behørig Oeconomie ikke kan tillade, saa maa Børnene af begge Kjøen være samlede i een Skolestue, hvor de efter Anordningen kan adskilles saaledes, at ethvert Kjøen sidder for sig selv ved særskilte Borde. Dette var min Hensigt. Men jeg havde alle Kommissionens Medlemmer imod mig, der beraabte sig paa Indvaanernes almindelige Ønske, at ville have Kjønnene adskilte ey alene ved Borde, men i særskilte Stuer. Min Forestilling at dette havde til Følge, at Børn af 4 Aars forskjellig Alder stedse maatte være samlede, nemlig fra 6 til 10 og fra 10 til 14 Aar, at disse umueligen kunne være ligevidt i Kundskaber, at Lærerne følgelig nødsagedes til selv at gjøre Fordeling, at derved Tid tabtes for Børnene, da Læreren imedens at han beskæftigede sig med de store aldeles ikke kunde beskæftige sig med de mindre, og naar han beskæftigede sig med disse, kun saare lidet med de store. Men disse mine Modforestillinger bleve ikke hørte. Der var endog et Par af Medlemmerne, som gik saavidt, at de paastod, at imedens Læreren læste ved et Bord, kunde han lade dem skrive ved et andet og regne ved et tredie, og saaledes kunde de alle i et og samme Øyeblik være beskæftigede. Denne sidste Yttring der ligefrem strider imod den første Grundsatning for en ordentlig organiseret Skole modsatte jeg mig med den største Bestemthed, forsikkrede at dette ikke skulde skee saafremt der var høyere Øvrighed, thi det var at nærme sig den gamle Slendrian, der endnu hersker i Pugeskoler. I det øvrige gav jeg efter, dog ikkun som (til) en Prøve.

Dette haver jeg fundet nødvendigt at anføre, for derved at retfærdiggjøre mig for høyere Foresatte, der ikke kan andet end bemærke denne Mangel af Orden i Børnenes Fordeling.

Endnu førend Lærerne alle vare ankomne, traf det sig at Hr. Amtsprovsten var her i Staden. Der blev nu gjort den Aftale, at den ordinerede Katechet Hr. Bdsberg skulde indsættes i begge Menighederne den 2den Dec. eller 1ste Søndag i Advent, i Olai Kirke Kl. 10 og i Marie Kl. 12. Dagen derefter nemlig 3die Dec. skulde Skolen høytideligen indvies, og de øvrige Lærere indsættes. Hvilken Høytidelighed skulde finde Sted i Olai Kirke. Som aftalt saaledes skeete det, og var Amtmanden efter foregaaende Indbydelse af Skolekommissionen tilstæde ved Høytideligheden.

Tiden indtil Juul blev nu anvendt til efterhaanden at indkalde Børnene for i Forening med Lærerne at adskille Formiddags og Eftermiddags Børn, at fordeele dem i de forskjellige Skolestuer, og saaledes sætte Lærerne i Stand til at ordne Deres Skoleprotokoller inden Skolen aabnedes, som var bestemt at skee første Mandag i det nye Aar, eller 7de Januar 1822. Ved disse Børnemøder adskiltes ogsaa Fattigskolens Børn fra Borgerskolens.

Den 7de Januar var jeg i Borgerskolen, hvor jeg om Morgen var gaaet hen for at hjælpe Lærerne at ordne Børnene. En heldig Idee, thi da jeg saa omtrent havde forudseet hvad der vilde skee, kan jeg ikke kalde den lykkelig. Der havde nemlig foruden Børnene også indfundet sig nogle Mødre, der begyndte med at foreskrive baade Dit og Dat. Disse betydede jeg naturligviis, at de havde her intet at bestille, at den Orden der er bestemt er ufravigelig, at det Hele ikke kan rette sig efter den Enkelte, men at den Enkelte maae rette sig efter det Hele, at naar Forældrene ikkun Hjemme vilde holde deres Børn til Flittighed og Sædelighed, skulde der nok blive sørget for samme i Skolen, og at de iøvrigt kunde være roelige for at deres Børn ikke skulde skee mindste Overlast. Efter at dette Vrøvlerie havde varet en Timestid fik vi Roelighed. Nu begyndtes med at undersøge Børnenes Kundskaber, og da først med Læsning. Men hvor paafaldende var det mig ikke, at de allerfleste Børn ikke kunde læse reent i Bog, og disse vare endda Børn af 2den Klasse fra 10 til 14 Aar, og dog havde flere Mødre fortalt, at de ey behøvede at gaae i Skole uden for at lære at regne og skrive, da de havde læst baade Læsebog og Bibelhistorie. Jeg indrettede nu Undersøgelsen saaledes at Børnene selv maatte tilstaae deres Mangel, forøved at opmuntre dem til med Flid at oprette samme.

Januarii 17de bemærkede jeg, at Lærerne havde begyndt at kjende Børnenes Kundskaber, ~~at~~ og at man ved Bordene havde ordnet dem efter Deres Kundskaber.

Febr. 4de. Underviisningen gik efter Omstændighederne ret godt. Men 2den Lærer Olsen fandt jeg mig beføyet at give den Erindring, at naar Børnene under Læseøvelserne standser, maae han ikke sige Ordet, ved hvilket de standse, eller som de ikke kan læse rigtigt, man skal lade dem stave og give dem Tid dertil. Det anmerkes, at Olsen er 2den Lærer ved Mariæ Skole eller 3die Afdeling, men da 2den Lærer ved Olai Skole eller 2den Aden Afdeling Seminarist Holm vedvarende er syg, og Pigebørnenes Antal er ikke større end at de af een Lærer ad interim nok kan bestrides, saa er bemeldte Olsen overdraget begge Afdelingers Pigebørn.

Febr. 7de var jeg i Fattigskolen, hvor Seminarist Christensen, der er kaldet til Lærer ved denne Skole, og for faa Dage siden havde aabnet samme, allerede havde bragt det i en tilfredsstillende Orden.

Samme Dag i Borgerskolen, hvor jeg fandt alting i en behørig Orden.

Febr. 21. Fattigskolen, hvor jeg var veltilfreds med Lærerens Katechisations Methode.

Samme Dag i Borgerskolen, hvor jeg med Lærerne var veltilfreds. Men det er dem ingen let Sag at holde disse til ingen Orden vante Børn til behørig Skoleorden. Jeg raadede til Taalmodighed og til med sagtmog ~~Færdighed~~ Færdighed at arbeide frem mod Maalet. Skjønt som skrevet staar vel tilfreds maatte jeg dog bede Olsen i Staveøvelser at give Børnene Tid til at stave ~~rigtigt~~ og forhjelpe dem til at stave rigtigt, men aldeles ikke selv strax at stave for dem. Medgaaer der end paa denne Maade megen Tid ved Staveøvelser, den vindes igjen itiden med Læseøvelser; thi Een som ikke kan stave rigtigt og med Færdighed, kommer aldrig til at læse rigtig eller ordentlig. Een derimod som staver godt vil og

snart komme til at læse godt.

Marts 2ode besøgte jeg Borgerskolen, hvor jeg efter Omstændighederne var vel tilfreds. Til Beviis for hvor vanskeligt det er at holde (over) Orden, vil jeg anføre et i Dag stedfundent Exempel: Et Pigebarn var, imedens Katechet Odsberg i 2den og 3die Afdelings Pigeskole - Hr. Olsen regnede i 1ste Afdeling - catechiserede over det 4de Bud med Børnene ved det ene Bord, ved det andet andet Bord meget overgivent, loe og hiadrede; jeg gav hende en fortjent irettesættelse. Næppe var 5 Minutter forløbne førend hun begyndte paa det samme og gav sig endog til at klappe i Hænderne. Jeg spurgte hende nu meget alvorligt, om hun havde Lyst til nogle Bank, skulde jeg straks gjøre Anstalt; thi hendes Opførsel var af den Beskaffenhed, at hun fortjente samme. Pigen var af 12 til 13 Aars Alder, og dette Spørgsmaal bragte hende til Roelighed.

April 17de. Jeg fandt ved Læseøvelser hos Topp at man virkeligen havde forbedret sig. Regning under Olsen i 1ste Afdeling var for Børnene meget forskjellig, og maae naturligviis være det; deels fordi børnene ere af saa forskjellig Alder, og dels fordi selv jevnaldrende ey ved Indtrædelsen i Skolen vare ligevidt. Forskjellighed i Regnetimen kan ogsaa gjerne finde Sted, naar Børnene ere saavidt avancerede at de kan regne for sig selv paa Tavle; thi da kan Læreren meget godt ved at gaae fra den ene til den anden ~~ret~~ rette og undervise enhver især. En ~~almindelig~~ almindelig Eensformighed tør maaske og under angivne forudsætning være til Skade. I Olsens Sted underviiste Katechet Odsberg i Pigeskolen. Han catechiserede over det 7de Bud, som gik ret godt, dog gjorde han ikke tydelig nok Forskjel paa Tyverie og Røverie.

April 24de. Da adskillige Børn først have meldt sig til Antagelse i Borgerskolen efter dens Aabning, nogle ere ogsaa indkomne fra Fattigskolen, og andre afgaaede til denne, ligesom ogsaa enekelte ere afgaaede til andre Læreanstalter, saa havde jeg forud anmodet alle Lærerne at møde mig med deres Protokoller paa Skolen denne Dags Aften Kl. 6 for at conferere Hovedprotokollen med samtlige Lærernes Af- og Tilgang, saaledes bringe denne i Rigtighed, og derved sættes i Stand til, naar Budet i næste May skal gaae omkring for at optegne Børn, der nu have fyldt 6 Aar, da ogsaa at kunne forsyne ham med en Liste over de Børn som ey have meldt sig til Skolen, for at faae Kundskab om hvor eller paa hvad Maade at disse undervises.

April 25de. Arbeidet fra i Gaar fortsattes denne Dags Aften fra Kl. 5, og bleve vi netop færdige ved Dagens Lys.

April 27de. Syngelærer Holst havde forsamlet alle Drengene af alle Afdelinger, som af Naturen havde Syngestemmer, og 1ste Lærer Nielsen alle Pigerne. Det gik meget godt. Ikkun gjorde jeg den Anmerkning, at de andre Børn som ikke havde Syngestemmer bør ogsaa nu og da tages med for dog at lære dem at modulere deres Udtale, naar de vilde synge med andre, og for alting at vænne dem til at modificere deres stemme.

Maj 18de var jeg i Fattigskolen. Skjønt jeg indfandt mig der om Morgenen nogle Minutter før 6 var der Læreren Seminarist Christensen og 19 Børn allerede tilstæde. Jeg bivaanede Morgensangen og Overhørelsen af den 17 Bibelhistorie i det gl. Test. Dette gik ret godt hvad den 1ste Afd. af Børnene var betreffende; thi denne bestaar af dem som stadigen søge

Skolen. I den 2den Afd. derimod havde hvert Barn sin Lexie, hvilket hidrører fra at disse Børn ikke ere at bringe til stadig Skolegang. At endnu 11 Børn vedbleve stykkeviis at komme til noget over 6½ paaankede jeg som en Uorden, skjønt jeg indseer den ikke lader sig hæve, hvor Nødvendigheden byder at Skoleholdet maae begynde Kl. 6.

Samme Dag i Borgerskolen lidet før 7. To af Lærerne vare tillige med nogle Børn allerede tilstøde. De to andre Lærere vare ligeledes strax tilstøde, og Børnene vare ogsaa paa nogle enkelte nær inden 5 Minutter ligeledes forsamlede. Skoleholdet aabnedes som sædvanligt med et Vers af en Psalme. Katecheten overhørte nu i sin Afd. en Psalme som han havde givet Børnene at lære, men ingen havde lært den til Gavn. Hans forklaring af den var ret god. Derefter gik han til hvad i Timen var foreskrevet, nemlig Geographie i Forbindelse med Historie. Dette gik bedre.

I Pigeskolen havdes Bibelhistorie. De fleste havde rigtig nok læst over, men kun saare faae tilgavn.

I 2den Afdelings Drengeskole havdes Geographie med Historie som gik ret godt. Ligesom der ogsaa overhovedet altid er mere Liv i Underviisningen hos denne Lærer, end som hos de andre.

Junii 3die. I alle Henseender ret tilfreds. Den nye ankomne og i Gaar indsatte Lærer Seminarist Kock forklarede den 4de Bøn for Børnene. Han har ypperlige Gaver til at tydeliggjøre sig. Men han er derimod noget for vidtløftig; thi da han vilde gjøre Børnene begribeligt hvorlunde de havde alting af Gud, skjønt deres Forældre ved Arbeide maatte fortjene det kom han ogsaa til at tale om Sjælearbeider, hvilke han ellers ret godt forklarede, og gjode tillige opmærksom paa deres Forskjelligheder.

Junii 1ode havde jeg Lærerne samlet fra Kl. 6 om Eftermiddagen for at ordne Hovedprotokollen efter de under April 24 omtalte og nu optagne og indkomne Lister. Da vi med dette Arbeide ey kunde blive ferdige denne Aften, blev det fortsat. den 11te fra samme Tid, og bleve vi netop ferdige inden Mørket. Da der ved denne Leilighed opdagedes flere Forældre, som ingensteds holdte deres Børn til nogen Underviisning, anmodede jeg skolelærer Topp at udtage disse af Protokollen og meddele mig Lister over dem, for at fremlægge samme i næste Skolekommissions Samling.

18de Junii fandtes alting i tilbørlig Orden.

Julii 2ode om Morgenen paa Fattigskolen fandt jeg Læreren beskjeftiget med at give en Lection over Bogstaver, Stavelser og Ord. Det gik meget godt, men jeg fandt at han drev det lidt vel vidt, hvilket jeg ved Lectionens Afslutning tilkjendegav ham.

Derfra gik jeg til Borgerskolen. Her fandt jeg Top i Ferde med at foresætte Børnene en Lectie i Geographie, og derefter i en anden Time at give Underviisning i Regning. Med begge Dele vel tilfreds. Katecheten gav ogsaa ved min Ankomst Underviisning i Geographie med hvilken han forbandt Naturhistorie, hvilket saavel fra hans som fra Børnenes Side gik meget godt. Derefter anstilledes Læseøveesser. Læreren Kock var ikke tilstøde, men (Olsen) havde antaget sig hans Parter. Paa min Efterspørgsel svarede Katecheten, at han for i Formiddag havde givet ham Tilladelse at reise paa Landet.

August. I denne Måbed givet Ferie i Overeenstemmelse med Skoleanordningen.

Septbr. 14de. Med Lærerne vel tilfreds. Kock gjør sig megen Umage for at bringe Børnene til at synge efter Noder.

3ote om Morgenen tidlig var jeg paa Fattigskolen, hvor jeg som sædvanlig fandt, at Læreren gjør sig megen Umage med Børnene, hvor lidet lønnende samme Umage endog er; thi den Forsømmelse og Efterladdenhed der finde Sted iblandt dem er stor.

Derfra gik jeg til Borgerskolen hvor alting fandtes i behørig Orden. Den ordinerede Katechet forenede i sin Afdeling Læseøvelser med Grammatik, hvilket gik meget godt. I øvrigt maae jeg anmerke hvorlunde det er megen Skade for Børnene, at saa mange Forældre ikke ville anskaffe de nødvendige Bøger for deres Børn. Den Uorden dette foraarsager er betydelig.

Samme Dags Eftermiddag var jeg igjen i Fattigskolen for i Forening med Hr. Pastor Fischer at overhøre nogle Børn, om hvilke jeg i Fattigkommissionen havde gjort Forslag, at de i særskilte Timer maatte erholde Underviisningen i Læsning af Læreren imod aparte Betaling, hvilket var blevet tilstaaet. Deres Antal som ikke kunde læse var 29; for hver som han i 3 Maaneder bragte til at læse blev ham lovet 1 Rigsdaler. Han afleverede 13.

I Anledning af det Kongl. Reskr. af 21de August betreffende den indbyrdes Underviisning, som under 13de Septbr. fra Amtsdirectionen var tilsendt Helsingørs Skolekommission, foreskog jeg den 9de Octbr. i Fattigkommissionen at indføre indbyrdes Underviisning i sammes Skole. Kommissionens Lemmer bleve samtlige derom eenige, og overlod man mig at tilvejebringe de nødvendige Oplysninger om Apparaterne og Omkostningerne til sammes Anskaffelse, samt om den ~~Tid~~ Tid der kan medgaae til en Lærers ordentlige og fuldstændige Underviisning ved Normalskolen.

October 14de begyndte den første i Borgerskolen afholdte Examen, der varede til den 26de s.M. og afholdtes i de sædvanlige Skoletimer. I denne Tid var jeg hver Dag, Formiddag og Eftermiddag, fra Begyndelsen til Enden i Skolen, og ligeledes Pastor Fischer. Vi eenedes stedse begge om at bedømme Børnenes Fremgang, og skiftedes til at indføre den ethvert Barn for de forskjellige Læregjenstande tilkjendte specielle Character i den dertil indrettede Protokol. Lærerne examinerede og vi Præster styrede Examinationen. Af Skolekommissionens Medlemmer indfandt sig ikkun de tvende Hrr. Magistratspersoner nu og da efter deres Embeders Leilighed; af de øvrige saaes ingen. Af Byens Indvaanere var ikkun een eeneste for en Timestid een Eftermiddag tilstæde. Efter fuldent Examen blev det mig overdraget i Overeenstemmelse med den holdte Protokol at forfatte den befalede Indberetning til Amtsdirectionen. Imedens jeg var ifærd med dette Arbeide, der naar alt skal være nøyagtig just ikke er saagandske let, kom under 1ste Nov., altsaa post festum, et Schema fra Amtsdirectionen, hvorefter den ønskede endnu for det allerede passerede Halvaar at modtage de befalede Indberetninger. Ey at tale om, at det blev mig paafaldende just nu at modtage et Schema, hvorefter man ønsker Indberetning om en Examen som allerede er afholdt; saa meget mere som ingen Slags Schemata, saavidt mig er bekjendt, tilforn her har existeret; saa finder jeg desudeh at disse Schema saavidt min Erfaring strækker sig ikkun tjener til uden Nytte at vidtløftiggjøre den befalede Skoleexamen, hvilket kan være ret morsomt for Præster der have Tid nok tilovers, men for dem der ikke have det er det en Besværlighed. Midlertid vil jeg vel ogsaa her finde paa Udraad, saavel til at opfylde

Foresattes Ønsker, som til at tilfredsstille egen samvittighedsfulde Overbeviisning, som ogsaa at vinde saa megen Tid som mueligt. Det er virkeligen Skade at Amtsdirectionen ikke noksom adskille Kjøbstadsskolerne fra Landsbyeskolerne, saaledes som Regjeringen ved Anordningerne have gjort; thi derved at de lade begge som oftest gaae igjennem et Sold saavel ihenseende til Kommunikationer af høiere Resolutioner, som ihenseende til egne Forskrifter, foraarsages ofte Ueenighed mellem Skolekommissionens Medlemmer, naar den ene som det sig bør adskiller Anordninger for Landet fra Anordninger for Kjøbstæderne, og den anden maaske af blot Lyst til at være af modsat Meening, maaske ogsaa for at indsmigre sig hos Amtsdirectionen vil at Anordninger for Landet ogsaa skal være Gjældende for Kjøbstæderne. Dette være nu som det vil, nok! Indberetningen maatte forfattes efter den Form, hvori Examen var afholdt. Men da jeg altid saavidt mueligt gjerne efterkommer Foresattes Forskrifter, saa søgte jeg ved Anmerkninger at bringe den nærværende Form i Overensstemmelse med det tilstillede Schema.

Koncepten til Indberetningen findes vedlagt nærværende Protokol.

Nov. 5te tilskrev jeg Kapitain Abrahamson betreffende den attraaede Indførelse af den indbyrdes Underviisning i Fatigskolen.

Nov. 14de var Skolekommissionen forsamlet ved hvilken Leilighed Lærerne og Børnene vare tilstæde. Mødet fandt Sted baade Formiddag og Eftermiddag. Børnene bleve tilkjendegivne deres Hovedcharacterer, derefter bleve de ordnede gandske efter deres Flid, og endeligen de bedste forflyttede fra de ringere til de høiere Afdelinger. Tilsidst om Eftermiddagen, da Børnene vare bortgangne, bleve alle Lærerne samlede. I Skolekommissionens Navn takkede jeg dem samtlig for udviist Flid og Nøyagtighed i Embedsførelse, og meddelte dem tilsidst nogle Erindringer, som jeg under Examen havde bemærket at være nødvendige. Disse Erindringer bleve givne med Hensyn til Udenadslæring: at man ved Spørgsmaal bør bringe Børnene paa ret Vei, naar de standser i deres Lexier, og ikke ved at lægge dem ordene i Munden efter Bogen; til Staveøvelser: at naar en hel Sætning opgives til at stave, maae det nøye paaagtes, at der under Stavningens Gang ikke sammenføyes Ord som bør være adskilte; til Skriftlæsning: at Børnene imedens de skrive vænnes til at læse hvad de selv skrive; til Regning i Reguladetri: at Børnene undervises i at tage de mindre Navne i Part; da Læreren paa denne Maade har heele Operationen for Øyne, kan i faae Øyeblikke bedømme Arbeidets Rigtighed, og let se om det er Barnets eget Værk; paa den anden Maade, ved at bringe 1ste og 3die Led til det mindste Navn der haves, og saa derefter at multiplicere det 2det Led med det 3die og det Udkomne divideret med 1ste Led, udkommer vel Facit, men Læreren seer ey andet end den opgivne Sætning og det anførte Facit; thi den Mengde brugte Tal ere udslettede og maae udslettes for Pladsens Skyld; er Facit rigtigt, har Læreren dog ingen Sikkerhed for, om samme er udfundet af Barnet selv eller stjaalet; og er det ikke rigtigt, er Læreren ey istand til at kunne sige Barnet sin Feil; alt hvad han kan sige er: Det er ikke rigtigt, gjør det om igjen. Og da nu denne Omgjøren kan skee flere Gange, uden at Stykket endnu bliver rigtigt, taber Barnet ~~en~~ omsider Lysten.

Søndagen derefter gav jeg samtlige Lærere til en liden opmuntring et tarveligt Aftensmaaltid i mit eget Huus.

Nov. 19de modtog jeg Skrivelse fra Kaoitain Abrahamson, hvori han tilkjendegiver, at paa min Begjæring ligge et Sæt Tabeller tilrede, som gratis gives Fattigskolen; samt at for en Lærers Underviisning gives intet, og at han 2,3 høyt 4 Dage kan opløres i Methoden.

Dette meldte jeg nu til Fattigkommissionen og foreslog at tilskrive sammes Direction om Tilladelse til paa Fattigkassen~~ens~~ Regning at sende Fattigskolens Lærer til Normal-skolen. Dette skete under 2den Dec.

Under 7de s.M. tilskrev jeg Kapitain Abrahamson, takkede ham for det lovede Sæt af Tabeller, underrettede ham om Fattigkommissionens Beslutning, og bad ham opbevare Tabellerne indtil Lærerens Ankomst til Normal-skolen.

Dec. 18de besøgte jeg saavel Borgerskolen som Fattigskolen, og paa begge Steder fandtes Alting i sin tilbørlige Orden.

Under 19de Dec. modtog Fattigkommissionen Skrivelse fra Amtmanden at Directionen havde intet imod, at Læreren ved Fattigskolen for Fattigkassens Regning sendtes til Normal-skolen i Khavn.

1823

Jan. 15de var jeg paa Borgerskolen, hvor jeg fandt mig vel tilfreds.

Under samme Dato tilskrev Kapitain Abrahamson med Læreren ved Fattigskolen Seminarist Christensen, som i Morgen skal afreise til Normal-skolen, anbefalede denne til hiin, og bad ham til denne at udlevere de opbevarede Tabeller, da han han havde Ordre til at besørge disses Paaklining paa Pap m.v.

Læreren var færdig fra Skolen i 3 Dage. Unægteligen en hastig læst Underviisnings Methode!

Under 19de Febr. blev forsynet med Fattigkommissionens Underskrift min efter sammes Begjæring opsatte Forestilling til Amtsskoledirectionen og til Kancelliet om Methodens Indførelse i Helsingørs Fattigskole afsendt.

Febr. 21de var jeg paa Skolen, hvor alting gik som sædvanlig: godt. Midlertid trække efterhaanden flere Forældre deres Børn ud af Skolen, og hensætter dem i private Læreanstalter, hvor man er mindre paaseende paa ordentlig Skolegang; thi den tvungne Skolegang er en Torn i mange Forældres Øyne. Og betale disse desformedlest gjerne, hvor lidet Raad de end have dertil, baade Skoleskat og Maanedspenge andensheds, naar de ikkun kan faae deres Frihed. Om Børnene lære noget eller ikke lære noget, derom bekymrer man sig ey, og allermindst om de lære Religion.

Marts 5te befandtes Alting paa Skolen i tilbørlig Orden.

April 14de begyndte den halvaarlige Skoleexamen, samme blev sluttet den 30te om Eftermiddagen; den blev afholdt som sidst i de sædvanlige Skoletimer. Under den hele Skoleexamen var, naar undtages Pastor Fischer der med mig skiftedes til at bedømme Børnenes Kundskaber, ingen af Skolekommissionens Medlemmer tilstæde. Dog mødte Kjøbmand Hutting, som er et Medlem af Kommissionen een eneste ~~Førmiddag~~ Dag $\frac{1}{2}$ Time Formiddag og $\frac{1}{2}$ Time Eftermiddag. Af Tilhørere var ikkun een Gang en Mand tilstæde for at høre sit eget Barn. Som sidst paatog jeg mig ogsaa denne Gang at uddrage Hoved-

charactererne og at forfatte Indberetningen. Koncepten til denne sidste findes vedlagt nærværende Protokol. Ved Sammenligning af de extracter, som ere indførte i Examinations Protokollen umiddelbar efter enhver Examen, sees det at Skolen i det hele taget har gjort betydelig Fremgang til det Bedre. Hvilket jeg haaber vil vedblive at være Tilfældet, efterhaanden som de meget forsømte Børn blive confirmerede, og Skolen ikkun faaer med sine egne opdragne Børn at bestill

May 6te var jeg paa Skolen, hvor Alting fandtes som sædvanlig i behørig Orden.

11te modtog jeg Kommunikations Skrivelse fra Amtsskole-directionen til Skolekommissionen dateret 1ste May, at Kancelliet under 12te April havde resolveret: at den indbyrdes Underviisning maatte indføres i Helsingørs Fattigskole. Denne Skrivelse blev et Par Dage efter kommuniceret Fattigkommissionen.

26de Formiddag og Eftermiddag var Hr. Pastor Fischer tilstæde tillige med mig, som forefandt Lærere og Børn i sædvanlig Beskjeftigelse. Høyt og tydeligt blev nu ethvert Barn opbraabt, Hovedcharacteren bekjendtgjort, Roes og Daddel udeelt efter Fortjeneste og den nye Plads i Skolen, det være op eller ned, enhver især tilkjendegivet. Derefter fremkaldtes ~~Kaar~~ Lærerne, som tildeelt den vel fortjente Tak for anvendt Flid. Dog blev Olsen anmodet om at tage sig noget mere og bedre af hans Afdeling, og ved blid og fornuftig Omgang see at holde børnene i Skolen og ikke med det modsatte Forhold jage dem af Skolen. Ligeledes bleve alle Lærerne anmodede om ey at lade Børnene lære saa mange Psalmer, men hellere et mindre Antal af udsøgte Psalmer og dem godt; i Særdeleshed førend de lære en Psalme bringe dem til forud at forstaae den, og at læse den reen og tydelig og med Text efter Versificationen.

Nogle Dage efter gav jeg som sidst Lærerne til Opmuntring et lidet Gilde, ved hvilken Leilighed der da ogsaa letteligen gives Anledning til at tale om et og andet til deres Stilling og Kald henhørende, hvilket i en Samtale lettere lader sig foredrage end ellers ligefrem sige.

Junii lode var H.H Hr. Amtsprovst Øllgaard i Embedsforretninger her i Byen, ved hvilken Leilighed han for $\frac{1}{2}$ Times Tid besøgte Skolen, hvor Lærere og Børn befandt i deres sædvanlige for Timen bestemte Arbejde. H.H. Prøvede enkelte Børn i det foerhavende Arbejde, saaledes som det forefandtes igjennem alle Afdelingerne, og var tilfreds.

Julii 9de. Lærere og Børn beskjeftiget som sædvanlig og alting i god Orden.

Samme Dag var jeg i Fattigkommissionen, hvor jeg erindred om det til den indbyrdes Underviisnings Indførsel i Fattigskolen endnu manglende Indretninger, hvilke bleve lovede inden faae Dage at skulle være færdige.

I August Maaned blev givet Ferie, og blev nu fornemmeligt arbeidet i Fattigskolen paa Indretningerne for den indbyrdes Underviisning.

Den 29de besaae jeg Indretningerne, som nu alle vare i sin Orden.

September 1ste var jeg paa Fattigskolen hvor den indbyrdes Underviisning denne Dags Eftermiddag tog sin Begyndelse med 1ste Klassens Børn. Det meste som blev foretaget var naturligtviis at ordne Børnene efter deres Kundskabs Grad, derefter udtage Medhjælperne og tildele dem hver sine, og endeligen at øve dem i Manøvrerne. Jeg bad Læreren endnu ikke i

en 8 Dages Tid at indføre Børnene i de for Skoien indrettede Protokoller, førend han var vis paa, at de alle vare i Læregjenstandene rangserede efter Graderne i deres Kundskaber, da det uden den strengeste Orden i denne Henseende blev umueligt at kunne bedømme Methodens Virkninger.

D. 10de var jeg i Borgerskolen, hvor alt fandtes i sin behørlige Orden paa det nær, at Børnenes Antal var saare faae hos Top.

D. 15de modtog jeg fra Kapitain Abrahamson Fortsættelsen af Geographietabellerne fra N. 19-32 som gaves til Fattigskolen. Herforuden modtog jeg ligeledes Fortsættelsen af flere Tabeller til Byens begge Pastorater. Saavel hiine som disse bleve mig tilstillet fra Amtsprovsten. Den 17de uddelte jeg disse Tabeller til hver især.

D. 18de var jeg i Fattigskolen. Protokollerne var ordnede som de burde at være. Børnene havde Færdighed i at changere og forene sig til anden Skole. Underviisningen gik ogsaa ret godt. Men da Børnene vare omtrent Størstedelen ligevidt i Stavning, hvorimod ingen læser, saa følger deraf at da ikkun et sæt Tabeller haves, have de fleste Biehjelpere 5 à 6 Børn, hvilket er for mange. Men denne Uregelmæssighed vil naturligviis afhjelpes efterhaanden som de flittigste Børn avancere fremad til Læsetabellerne. Den første gavnlige Virkning jeg ellers i denne korte Tid synes at spore, er i Hensyn til Skrivning. Jeg fandt flere Børn, som med bestemt Fasthed i Trækket kunne paa Tavlen aldeles eftertrække de største Bogstaver af det mindre Alphabet.

Samme Dag var jeg ogsaa i Borgerskolen, hvor jeg fandt mig aldeles tilfreds. Læreren Top fortalte mig, hvorlunde han havde opdaget en Dreng, som havde skulket i 2 Maaneder, og da han derom underrettede Forældrene loe de deraf. Som jeg traadte ind i Nielsens Skole fandt jeg Læreren ifærd at tugte en Dreng med en Linial. Redskabet nedlagtes naturligviis strax, men Læreren, skjønt ikke staaende under min specielle Opsigt, tog jeg til Side og fortalte Ham, at Strafferedskabet som han havde brugt var ulovligt, og bad ham vogte sig for Fremtiden.

October 13de begyndte den halvaarlige Examen i Borgerskolen. Samme fortsattes hver Dag i de sædvanlige Skoletimer indtil Mandag Formiddag den 27de. Børnene fandtes at have gjort betydelig Fremgang. Især var Forbedringen i Indenadslæring paafaldende. Ogsaa i Udenadslæring havde man forbedret sig, alligevel det tydeligt kan mærkes at samme drives med Ulyst fra Børnenes Side. I Regning paa Tavle som og i Hovedregning vare saare faae faste i deres Operationer. I det sidste maatte de formeget hjælpes, og i det første gaves der kun faae Stykker, som vare uden Feil. I Skrivning havde man og forbedret sig, særdeles under Kock, som foruden at give Underviisning i Skrivt i sin egen Stue ogsaa giver Underviisning i første Afdeling. Som følge heraf har man ey anden Aarsag end at være tilfreds med Lærerne. Dog vil intet hos Olsen lykkes.

Ved den hele Examen var ingen af Byens Indvaanere tilstæde og af Skolekommissionen ikkun Borgemesteren engang $\frac{1}{2}$ Time. Fischer og jeg vare stedse alene.

D. 27de om Eftermiddagen Kl. 4 var Pastor Fischer og jeg tillige med Lærerne forsamlede for at uddrage Flids og Sædeligheds Characterer. Faae Dage derefter gav jeg som sædvanlig Lærerne en glad Aften.

Nov. 17de var jeg i Skolen baade Formiddag og Eftermiddag for i Forening med Hr. Pastor Fischer at forflytte Børnene i Overeensstemmelse med deres Hoved Characterer. Ved denne Examen har en Pige i 2den Klasse eller Formiddags Pige hos Kock erholdt Udmerkelse. Denne lovede jeg til Opmuntring til fortsat Flid en Bog.

Dec. 3die fandtes alting i Skolerne i sin tilbørlige Orden

Dec. 15de var jeg paa Fattigskolen, hvor ingen Børn forefandtes. Aarsagen hertil var at Læreren var bleven syg, hvorom jeg endnu ikke var bleven underrettet.

Samme Dag var jeg paa Borgerskolen hvor jeg som sædvanlig havde Aarsag at være aldeles tilfreds.

Jan. 5te var jeg i Borgerskolen, da Skolen paa denne Dag tog sin Begyndelse efter Juleferien, Her forefandtes et skjøn Antal Dreng, men ikkun faae Liger. Iøvrigt var Alting i sin Orden.

Febr. 24de var jeg med Lærerne og Børnene paa Borgerskolen vel tilfreds.

Marts 24de. Lærerne findes stedse at gjøre sig Flid. Børnene gjøre ogsaa god Fremgang forsaavidt som disse ikke ere forsømmelige. Men den Raadighed som Forældrene vedblive at ville have over deres Børn/er og bliver stedse skadelig. Thi snart komme de og snart komme de ikke; sædvanligt blive de gjerne borte de Dage de have Læsebog; de verste efterlader ogsaa naar de have Bibelhistorie. Nogle Forældre see endog igjennem Fingre med deres Børn, naar de skulke. Og naar Læreren straffe Børnene for Uartigheder eller Dovenskab, komme Forældrene undertiden og overøse Lærerne med Uartigheder. Alt saadant er usægteligt tungt for Lærerne, som derfor ved Samtaler om saadanne Forhold stedse trænge til Opmuntring, hvilken jeg da heller ikke paa min Side efterlader at give. Ligesom jeg heller ikke glemmer, naar Leilighed gives, at tale med Varme for Sagen. I andre Henseender fx. ved Mulcter at ville straffe Skoleforsømmelser, vilde ikkun have til Følge at Forældrene toge Børnene af Skolen, og hensatte dem i de saakaldte Instituter, hvor man ikke paaseer Skoleforsømmelse, og over hvilke Skolekommissionen ikke haver nogen Inspection. Dette have enkelte Forældre endog gjort, blot fordi de af Skolekommissionen have været indkaldte for at modtage Irette-sættelse.

May 5te Foraars Skoleexamen, som skulde have været afholdt i April, men som blev udsat formedelst at Paaske Helligdage, Flyttetiden og Konfirmationen, alt tilsammen indfaldt i denne Maaned, tog i Dag sin Begyndelse, og varede uafbrudt i de sædvanlige Skoletimer, nogle Dage endog med Tillæg særdeles om Eftermiddagen af 1 à 2 Timer, indtil den 19 s.M. Som sædvanlig vare Pastor Fischer og jeg de eneste som ved dette i Virkeligheden besværlige og trættende Arbeide vare tilstæde. Vel kunne vi ~~ikke~~ dele Arbeidet imellem os, saaledes at ikkun een af os skifteviis var tilstæde, eller og hver især ikkun befattede sig med sine Afdelinger. Men da dette letteligen kan lede til en Slags Bidsidighed i Bedømmelsen af Børnenes Kundskaber, der kunde have skadelige Følger saavel for det enkelte som for det heele, saa have vi besluttet, for at alt kan gaae ordentligt og broderligt af, begge at være samlede, hvilket desuden ogsaa giver Børnene et høiere Begreb om Examenens Værd.

Angaaende Examen selv, havde den et meget godt Udfald. In-

denadslærningen var i det hele taget meget god. Enkelte Undtagelser vil altid finde Sted. Ogsaa udenadslærningen havde forbedret sig. En Følge af at Skolen nu har været aabnet paa 3die Aar, saa at en stor Deel ey alene har gennemgaaet Bibelhistorien og Læsebogen, men og repeteret enkelte Dele flere Gange. Skrivningen er ogsaa i det hele god. Men besynderligt er det, at ~~man~~ man stavede bedre i Hovedet end en Del stavede, da de aflagde Prøve paa Retsskrivning efter Dictat, Mød regning derimod var jeg ikke saa tilfreds, naar undtages at man nu med Færdighed nummererer eller læser Tal. Og hvad Hovedregning er betreffende har man vel Formen i Hovedet, men er ikke sikker i Udførelsen.

Min Misfornøjelse med hvad jeg fandt manglende tilkjendegav jeg ved mødende Leiligheder under Examen.

May 2ode var jeg paa Fattigskolen for at inspicere den indbyrdes Underviisnings Gang og Virkninger. Læreren er ganske inde i Tingene og dertil meget agtpaagivende, saa at han er ganske skikket for sin Post. Skade at han har Vanskelighed ved at finde Tid efter Tid duelige Hjelpere. Han maa stedse søge snart Een snart en Anden imellem den øverste Klasses Børn. Børnene vare nu rigtig nok ~~mere~~ mere fordeelte ved Tabellerne, saa man tydeligen havde gjort Fremgang i Stavning ~~og~~ og Sammenlægning, men endnu kunde ingen læse. Det gaaer følgerigen ved denne Methode ikke saa særligt fremad som nogle forestille sig. Midlertid bliver det altid en Vinding, at flere Børn kunne undervises til een og samme Tid, og det forskjellige Grader af Stavningen, hvilket ikke saaledes kunne finde Sted ved den saakaldte Stave og Læse Tavle. Jeg tilstaaer derfor gjerne at disse fattige Børn, hvis Fattigdom ofte tvinger selv dem flittigste til at være forsømmelige, ikke uden denne Methode skulde have været saavidt som de ere. Det samme gjelder ogsaa Skrivningen, der noget nær tør være Methodens bedste Side. Hvad Regning angaaer lover især Tabellen for Multiplicationen godt, hvilken er saa vanskelig at faae Børnene til at lære ved den sædvanlige Methode.

Junii 3ote. Først om Morgenen paa Fattigskolen, hvor jeg med Læreren og efter Omstændighederne med de faae tilstødeværende Børn var vel tilfreds.

Dernæst var jeg paa Borgerskolen hvor Tingene ligeledes gik meget godt.

Julii 2den var hans Excellence Geheime Statsminister Kaas, Præsæs i det danske Kancelli, her i Byen. Han besøgte de offentlige tiftelser, følgerigen og Skolerne. Han var først paa Borgerskolen, hvor alle Børnene, skjönt det var Frødag Formiddag paa hvilken Tid ikke læses, vare tilsagte at være tilstøde. Forsamlingen var talrig, men ikkun een Lærer var tilstøde, eftersom Catecheten prædikede for mig og de øvrige Lærere maatte som Kirkebetjentere være i Kirken. Han var ret tilfreds med hvad han saa. Derimod syntes han ikke at være saavel tilfreds med at ey indbyrdes Underviisning var indført. Jeg svarede uden Tilbageholdenhed, at jeg finder den ikke nødvendig; thi da Børnene ere af den vel simple men dog mere dannede Borgerklasse, saa ere Børnene allerede førend de komme i Skolen saa fremmelige i elementair Kundskaberne, at Lærerne uden Tidsspilde kan fremhjælpe dem paa sædvanlig maade. Derimod vilde excellensen finde den indført i Fattigskolen, hvor jeg fandt den at være en Velgjerning. Ved Udgangen af Skolen lod han en Dreng paa allersidste Bænk læse et stykke indenad i Bibelhistorie, og denne skilte sig over-

maade godt derved.

Nu gik vi paa Fattigskolen, hvor Børnene som deltage i den indbyrdes Underviisning vare mødte, skjönt de ellers læse om Eftermiddagen. En Læseskole blev formeert. Excellencen gik omkring og lyttede og var meget vel tilfreds. Han ytrede, venteligen med Hensyn til Borgerskolen, at det var en Methode, som venne Børnene til en Agtpaagivenhed, Tydelighed og Orden, som ingen anden Methode gjør, og at den, om ikke af andre Aarsager saa af denne, burde allevegne at indføres. Jeg svarede: at Deres Excel. har fuldkommen Ret med Hensyn til enhver Skole som den hvori vi finde os. Men i Hensyn til almindelig Indførelse i alle Skoler kan der til Danmarks Ære siges meget baade for og imod.

Forestaaende Besøg, hvorved Amtmanden ogsaa var tilstæde, havde til Følge at han nogle Dage efter sendte en Seminarist demitteret fra det trolleborgske Seminarium navnlig Wilhelm Jørgensen for at lære Metoden, hvilket og skete.

Julii 2ode fandt jeg alting paa Borgerskolen i sin tilbørlige Orden, paa det nær at jeg hverken fandt Lærere eller Børn. Kl. var rigtignok lo $\frac{3}{4}$, og man havde ophørt dette Kvarteer forud med Underviisningen. Midlertid lod jeg Lærerne siden vide at det ikke saaledes maatte være.

Julii 28de var Amtmanden her i Byen for at inspicere, ved denne Leilighed besøgte han og Skolerne. Først var han paa Borgerskolen, hvor som jeg ventede ikkun faa Børn vare tilstæde; thi Brandcorpset var og bleven mønstret, og dette var nok for Børnene baade med og uden Forældrenes Tilladelse at forsømme Skolen. Jeg hørte i denne Henseende paa Kirkegaarden, hvor just denne Dag et Liig blev begravet, en Samtale imellem 2 Dreng, som ganske characteriserer baade Forældres og Børns Forhold i Hensyn til Skolegang: Gaaer du i Skole i Eftermiddag? Ney. Hvorfor ikke? Ja, Sprøyterne har jo været ude i Dag. Gaaer du? Ja jeg troer det, jeg tør ikke blive hjemme for min Fader. Min Fader er ikke hjemme, og min Moder bekymrer sig ikke derom. Ja, gaaer du ikke saa gaaer ikke heller jeg.

Iøvrigt lod Amtmanden sig Protokollerne foreviise, tegnede sit Foreviist i Deliberations og Examens Protokollerne, og yttrede sin fuldkomne Tilfredshed med den gode Orden, hvori Alting fandtes paa ethvert Sted her i Byen. Herfra gik han til Fattigskolen, hvor den indbyrdes Underviisning var i Gang. Ogsaa her fandtes ikkun omtrent det halve Antal af Børn. Jeg spurgte om han ikke befalede, at en Skriveskole skulde formeres; eftersom han for kort Tid siden havde overværet en Læseskole. Som sagt saa skete det, og han var meget vel tilfreds.

Septbr. 8de overværede jeg den indbyrdes Underviisning i Fattigskolen. Jeg bemærkede ved Læseskolen, at Biehjelperne ikke vare opmerkssomme nok, og at et Par endog vare aldeles uduelige; da de ikke selv kunne Tabellen, ved hvilken de vare ansatte som Lærere. Jeg foreholdt Skolens Lærer at dette sidste aldrig maatte finde Sted, og at han i Hensyn til det første maatte anvende al muelig Opmerksomhed, thi ellers var alt forgjeves.

Det hente sig at imedens jeg var paa Skolen blev Hjælpepræst fra Hveen Hr. Engdal indført ved Hr. Kjøbmand Gutting. Jeg lod efter hand Ønske alle 3 Skoler gjennemgaae. Han viiste megen Opmerksomhed og erkjendte sig temmelig nøye om Alt. Han kjendte vel Metoden fra Skriver, men havde ingen-

stæds før seet den indført.

Septbr. 22de. Om Morgenen tidlig var jeg paa Fattigskolen Der gaves Underviisning i Hovedregning. Jeg fandt, at Opgaverne varø for svære, for vidtløftige, for meget indviklede, saadanne som de neppe nogensinde forekomme i det daglige Liv. Jeg bad Læreren at han vilde give dem lettere Opgaver, ikkun øve dem i, hvad der dagligen kan forekomme, og gjemme de sværere til i Regnekonsten udmerkede Hoveder.

Samme Dags Formiddag var jeg paa Borgerskolen, hvor jeg tildelte Drengen Carl Høybye Betragtning over Stjernehimlen af Søeborg som Opmuntring til fortsat Flid. Premien havde han vundet ved sidste Examen, i hvilken han havde erholdt Udmerkelse. Iøvrigt fandtes Alting i sin Orden.

October 25de og paafølgende 26de Formiddag og Eftermiddag afholdtes Efteraars Examen i Borgerskolen.

Lærerne havde ved flere Leiligheder yttret det Ønske, at Efteraars Skoleexamen maatte ophøre paa Grund af at Børnene mere forsømme Skolen om Sommeren end om Vinteren, og da der desuden gives 4 Ugers Frihed om Sommeren, saa kan der i Sommer Halvaaret ikke gjøres nogen merkelig Fremgang, og ingen Tid være tilovers til Repetition.

Ogsaa dette havde Hr. Pastor Fischer og jeg bemærket, og havde desaaarsag allerede strax efter sidste Examen en Samtale med Amtsprovst Øllgaard desangaaende. Han var af samme Formening som vi, men ikke desto mindre maatte Examen som befalet afholdes; imidlertid stod det til os at indrette den som vi selv vilde, naar ikkun han fik Listerne efter For-skrift. Som Følge heraf besluttede vi os til at lade Lærerne selv udfylde Listerne, og vi derefter at afholde, ikke nogen detailleret Examen, hvilken vi forlægge til Foraaret, men en blot simpel Visitation ved Siden af de os tilstillede Lister for dog at kunne anstille en Slags Konference. Hvad Tid vi nu herved maatte vinde, af den vilde vi gjøre Anvendelse til i Fattigskolen at afholde en fuldstændig detailleret Examen.

Efter denne Plan var det da nu at vi foretog os en Visitation gennem alle Borgerskolernes Afdelinger, ved hvis Udfald vi ey havde anden Aarsag end at være vel tilfreds.

Nov. 3die og 4de afholdtes Examen i Fattigskolen. Der begyndtes med 2den eller øverste Klasse. I samme varø ikkun 16 Børn imedens der i 1ste eller nederste Klasse gives 81. Men Aarsagen hertil er, at ingen Forflyttelse er skeet siden Indbyrdes-Underviisningens Indførelse, da jeg uden Hensyn til Alder har ladet dem forblive i 1ste Klasse, for at de dog maatte lære at læse nogenlunde godt, førend de gik over til den 2den Klasse for at modtage Religions Underviisning, og imidlertid at modtage af Skrivning og Regning, hvad de kunne lære. Paa denne Maade har jeg haabet at kunne forbedre den 2den Klasse, da de ældre Børn som aldeles vare vante til Egenwillie, Slendrian og Forsømmelse formedelst Konfirmationen ere udgaaede, og en nye paa hine 16 var saaledes begyndt at optræde i Klassen. Midlertid vare af disse 16 dog 5 borte, og en af dem - en Tambourdreng - lod os ved en anden hilse og sige at han kom ikke, ville vi ham noget, kunne vi hente ham paa Kronborg. Med de øvrige 11 havde Examen et ganske godt Udfald. 1 blev udmerket, 1 fik mg, 2 godt, 4 tg og 3 maadelig.

I 1ste eller nederste Klasse, der har 81 Børn, var 15 borte. Først examineredes Læseskolen. I det hele taget var Udfaldet og følgerigen upaaklageligt. Midlertid sporede jeg intet til de Underværker, som der paastaaes den indbyrdes

Underviisning skal fremvirke. I 14 Maaneder har Skolen været aabnet. Af de 81 Børn ere ikkun 19 bragte til at kunne læse fra Tabellen 55 o.s.v. Betænkes nu at enhver af disse 19 ey alene kjendte Bogstaver, men endog havde begyndt at stave, førend de kom i Skolen, er Intet mere udrettet end hvad ved den gl. Methode ogsaa kan udrettes. Hvad jeg altsaa kan anføre til Fordeel for den indb. Underv. Methode i Henseende til Læring er. at Børnene lære at læse med mere Fasthed, og at Forsømmelse bedre kan foreenes med denne Methode uden at foraarsage den merkelige Forstyrrelse i Underviisningens Gang, som er Tilfældet med den gl. Methode. Jeg vil og tilstaae at den største Deel af disse 19 ey formedelst Forsømmelse ere komne videre.

Da Læseskolen var gennemgaaet, ethvert Barn for sig, for meredes Skriveskolen. Af alle 81 Børn var, paa 2 nær der skrev efter Tabel 86 og 73, ingen som skrev flere end to Bogstaver tilsammen. Men hvad de skrev var største Delen godt, meget godt. Og tør derfor nok ogsaa Fremgangs Maaden ved Skrivningen være den Side fra hvilken Methoden bedst anbefaler sig.

Efter Skriveskolen formeredes Regneskolen. Ingen havde bragt det videre end til Multiplicatio Tabel 53, ~~xmxx~~/undtaget 2, som vare beskjeftigede ved Tabellerne 85 og 70, af hvilke endog den ene ligesom ved Skrivningen var borte. Hvad imidlertid enhver havde lært, det havde den lært ret godt. Men endnu engang maa jeg enmerke: jeg finden igjennem alle 3 Skoler, selv hos de flittigste, intet udmerket Resultat til Fordeel for Methoden, der svarer til de arrogante Paa-stande om dens Velsignelser, hvilke man har tilladt sig imod anderledes tænkende.

Nov. 15de var jeg paa Borgerskolen Formiddag neppe 2 Minutter over 11. Aarsagen hertil var, at jeg havde bemærket, at Børnene gik af Skole Kl. 11 istedet for Kl. 12. Jeg fandt helle ikke andre Børn paa Skolen end nogle af Mariæ Sogns Afdeling, som til Straf satte efter, men som leegende møtte mig i Døren, eftersom der var ingen Lærer tilstæde. Ogsaa vare Olai Sogns Piger ikke bortgaaede, venteligen af Aarsag at Læreren var reist til ^Ajøbenhavn, og Læreren for Mariæ Sogns Piger, som havde paataget sig hans Parter, endnu ikke til Kl. 11 har været ferdig med sin Lektion. Midlertid vare de dog alle paa Benene. Jeg tegnede nu mit Vidi i Edstrups, Kochs og Tops Dagbøger, tilføyende i de to førstes et NB, og i den sidstes to. Disse NBere gjorde deres Virkning; Endnu samme Dags Aften kom først Edsborg og fortalte mig, at Lærerne og Børnene vare blevne enige om for at vinde en Times Frihed om Måddagen at samles Kl. 8, og at der altsaa læstes de befalede tre Timer. Kock kom ogsaa samme Aften strax efter sin Hjemkomst, bekræftende Edsborgs Udsagn, og for det andet NB, nemlig Reisen uden mit Vidende, gjorde den Undskyldning: at han havde fundet en øyeblikkelig skjøn Leilighed, som ey gav ham Tid at henvende sig til Andre om Tilladelse end Hr. Catechet Edsborg, hvilket jeg allerede vidste var sandt. Saaledes udrettede jeg ved disse 4 NBere lige det selv samme, og maaske end mere, end om jeg havde kaldet disse Herrer for mig, som en myndig Superieur givet dem fortjent Irettesættelse og modtaget gjentagne Gange deres Afbigt. Hvilket der ellers her var det rigtigste, maae høyere Foresatte bedømme. Efter min Overbeviisning var det første det, og derfor handlede jeg saaledes.

Nov. 16de var jeg paa Fattigskolen tilligemed Pastor Fi-

scher den eneste af Fattigkommissionens Medlemmer som var mødt ved Examen, naar undtages Fattigforstanderen Skomager Wilmann, som indfandt sig den første Formiddag. Hvorved ogsaa bør anmerkes, at Hr. Pastor Fischer og jeg havde ved særskilt Skrivelse betimeligen tilkjendegivet samtlige Kommissionens Medlemmer denne Examens Afholdelse. At vi i Eftermiddag vare samlede dertil var Aarsagen, at forflytte nogle Børn fra 1ste til 2den Klasse. For at faae saa mange som mulig ind i 2den Klasse prøvedes alle Børnene, som havde læst Tabellerne fra 55 og videre, hvorvidt disse kunde læse i Bog. Af 19 som i denne Henseende prøvedes fandtes 11, som kunne forfløttes. Men for det for den indb. Underv. meget vigtige Spørgsmaals Afgjørelse: hvorvidt man fra at have læst Tabellen 66 kan uden videre Øvelse gaa over til at læse i Bog? fik jeg intet Resultat; thi af de 11 vare 3 allerede blevne øvede af Læreren, og de 8 havde øvet sig selv hjemme. Næsten troer jeg at have Aarsag til at tiltræde deres Paa-stand, som beraabe sig paa Erfaring for, at man fra end/og med Færdighed at kunne læse de sidste Tabeller endnu ikke kan læse i Bog; thi de fleste af de 8, som maatte staae tilbage, vare netop saadanne som neppe øve sig Hjemme.

Iøvrigt blev Pastor Fischer og jeg enige om, at Drengen Jens Christensen Møller af 2den Klasse, som var bleven udmerket, skulde skjenkes Lampes (?) Sjælelære som opmuntring til fortsat Flid.

Nov. 17de var den nye Provst for Liunge Kronborg Herred Hr. Provst Brøndsted her i Byen. Han besøgte om Formiddagen Borgerskolen og om Eftermiddagen Fattigskolen. Uden egentligen at visitere anstillede han nogle Prøver og Undersøgelser og sagde mig, at han, efter det han her havde erfaret, var meget vel tilfreds.

1825.

Febr. 23de var jeg først paa Fattigskolen, hvor jeg havde Aarsag til saavel med Læreren som de faae Børn der vare til stæde at være vel tilfreds. Bibelhistorien var Gjenstanden i Læsetimen, og det gik i det hele taget meget godt.

En Times Tid derefter var jeg ogsaa paa Borgerskolen, hvor jeg ligeledes havde Aarsag at være tilfreds. Især glædede det mig at finde næsten alle Børnene, som fandtes indtegnede at besøge Skolen, at være tilstæde. Giv at jeg ~~altid~~ altid maatte finde det saaledes.

Marts 22de var jeg igjen paa Borgerskolen. Kl. var omtrent 11 1/4. Hos Topp fandt jeg Børnene med Hat i Haand ferdige til at gaae. Jeg spurgte om Aarsagen, da der jo skulde læses fra 8 til 12. Topp svarede, at han begynder at læse noget over 7 om Morgenen. Jeg svarede, at Undskyldningen kunne være god nok, men det var imod Anordningen. Siden sagde jeg under 4 Øyne til Catecheten, at han som Skolens nærmeste Foresatte ikke burde taale sliig Selvraadighed, og at han maatte vogte sig for ey at lade sig imponere af Lærerne. Imidlertid vidste jeg ret vel, at Catecheten selv havde til- ladt sig denne Frihed, men jeg greb Leiligheden til at sige ham Sandheden paa en Maade, hvor jeg undgik at give ham en virkelig Brindring, hvilken at modtage maa være høyst ubehagelig for en Mand i hans Alder.

April 2ode besøgte jeg Borgerskolen, hvor jeg fandt Alle

i sædvanlig Virksomhed. Hos Topp som just havde Religion fandt jeg Aarsag at beklage, at Børnene ere største Deelen ikke at bringe til Hjemme at overløse deres Lectier, og de fleste Forældre ere desangaaende ubekymrede. Saa strenge Forældrene i denne Henseende vare i Fordums Dage, forudsat at Børnene havde lært at læse, saa ligegyldige ere de nu. Iøvrigt tilfreds.

April 25de begyndte den sædvanlige Foraars Skoleexamen og fortsattes hver Dag i de sædvanlige Skoletimer indtil Torsdag Eftermiddag d. 5te May, da alle Skolens Børn først vare gjennemprøvede. Børnenes Antal vare 188, hos Edsberg 6 Dreng og 5 Piger, hos Topp Dreng i 2den Klasse 31, af 1ste Klasse 25, hos Kock Piger af 2den Klasse 14, af 1ste Klasse 20, hos Nielsen Dreng af 2den Klasse 24, af 1ste Klasse 38, hos Olsen Piger af 2den Klasse 9, af 1ste Klasse 16. Af Byens Indvaanere var til ingen Tid nogen tilstæde. Af Skolekommissionens Medlemmer mødte ikkun engang Justitsraad og Borgemester Henfeldt, som opholdt sig nogle Minutter Iøvrigt var Pastor Fischer og jeg de eneste, som ved denne examen vare tilstæde, og skiftedes vi som sædvanlig til at føre Examinations Protocollen. Om det egentlige Hovedudfald af Examen, eller Skolens egentlige indvortes Tilstand, kan jeg endnu ikke dømme, eftersom Flids og Sædeligheds Charactererne ednu mangle for at kunne udtrække Hovedcharactererne. Jeg vil derfor her fremsætte en kort Skildring af Skolens Tilstand, saaledes som den under Examinationen forekom mig i enhver af Skolens Afdelinger.

Hr. Catechet Edsberg havde i sin Afdeling ikkun 11 Børn, en Følge af 2de foregaaende Konfirmationer, eftersom Hr. Edsberg ikkun tildeles de ældste Børn, og ved Efteraarets visitatoriske Examen skete ingen Forflyttelser. Men skjønt Hr. Edsberg saaledes i de sidste Maaneder ikkun haver havt 11 Børn, fandtes dog iblandt disse faae ingen udmerkede gode, men og heller ingen maadelige, mindre slette. Alle stode saa at sige paa Middelveien, een mere til den ene, een anden til den anden Side, en Følge af Mandens meget koldsindige Væsen og Fremgangs Maade. At anspore det flittige, ja gode Hoved uden derfor at forsømme de mindre opvakte, forstaaer han ikke; derimod forstaaer han bedre at hæve de mindre flittige og opvakte til større Fuldkommenhed uden derfor just ligefrem at standse de mere duelige.

Med Topps Afdeling fandt jeg mig ogsaa tilfreds som elkkers. Børnene var i det hele taget ey saa gode som de pleie at være; især fandt jeg dem altfor meget at feile saavel i inden- som udenads Læsning; de forvexlede snart Bogstaver snart Stavelser, snart hele Ord, og det med en Ferdighed som var meget skuffende. Midlertid da dette røbede Mangel af tilbørlig opmærksomhed, spurgte jeg Læreren om han havde taget Skade paa Hørelsen; thi uden dette kunne jeg ey begribe, hvorledes en Topp saaledes kunne lade sig bedrage af Lydde. Iøvrigt er og bliver Topp en Mand, der kan hvad han skal, naar han kun vil, men Villien trænger, som jeg bemærker, til en ofte gjentaget Sporen.

Kock derimod er i sin Afdeling med sine Piger en fortrefelig Lærer. Skjønt ung af Alder stræber han efter med den Ældres Sindighed og Alvorlighed i Stilhed at arbeide sig frem med de ham betroede Børn til større og større Fuldkommenhed. Hans Afdeling fandt jeg i alle Henseender at være den bedste, og jeg lod ham lydelig og tydelig merke min Tilfredshed.

Nielsens Afdeling var ogsaa ret god, bedre end Topps.

Midlertid kunde jeg ikke undlade at tilkjendegive ham det Feilende i sin Fremgangs Maade ved enhver Standsning eller frembragt Urigtighed af Børnene øyeblikkeligen at komme dem til Hjælp ved at lægge dem Ordene i Munden, uden at give dem Tid til at betænke sig, eller Anledning til at rette sig. Dette er en Feil i hvilken de allerfleste Lærere gjøre sig skyldige, og hidrører sædvanlig fra Iilsomhed, undertiden og trøttet enten Taalmodighed eller Sagtmodighed, men som er meget Skadelig for Børnene med Hensyn til Øvelse i egen Eftertanke.

Angaaende Olsens Afdeling vil jeg ikke skrive et Ord, den er i enhver Henseende under al Kritik. Børnene kan han ikke holde til Skolegang, og de saare faae som findes der kan lidt eller intet.

May 7de om Morgenen Klokken 7 var jeg paa Fattigskolen; Her fandtes hverken Lærer eller Barn. Ved Udgangen mødte Læreren mig, som erklærede, at ikkun 2 Drengene vare mødte, hvilke han efter en Times Forløb havde ladet bortgaae. Overhovedet kom meget faae Børn i denne Tid i Skolen, da de fandt Arbejde ved at lægge Kartoffler. Herforuden finder jeg fornødent at anmerke, hvad mange maaske ellers ikke vil troe, at den i vore Dage almindelige Lyst til at samle Been er Aarsag til megen Skoleforsømmelse, fornemmelig i den fattige Klasse

D. 9de Eftermiddag Kl. 4 var jeg med alle Lærerne forsamlede i Borgerskolen for af Dagjournalerne at uddrage alle Børnenes Flids og Sædeligheds Characterer.

Nær havde jeg forglemt at anføre, at jeg d. 7de om Formiddagen fra 10 til 11 bivaanede Sangprøve med 30 af Skolens Børn underviiste af Nielsen og Kock, hvilken havde et meget godt Udfald. Jeg opmuntrede Børnene til at indrette dem en liden Bog forderi fra Nodetavlen at afskrive Noderne paa de Melodier, som de lærte, da de saa med mere Sikkerhed ved gjentagne Prøver vilde kunne afsynge dem, end naar de blot skulde behjelpe dem med Hukommelsen.

Efter i en Tid af 4 Uger med høyere Tilladelse at have været bortreist for min Kones Helbreds Skyld, imedens mit Embede forrettedes af Hr. Catechet Edsberg, var jeg strax efter min Hjemkomst paa Borgerskolen d. 29de Junii, hvor jeg fandt Alting i sin sædvanlige Orden: Lærerne og Børnene vedbørligen beskjeftigede.

Julii 16de bivaanede jeg en Syngetime paa Borgerskolen. Børneflokket var talrig, saa mange som næsten kunde rummes, og Øvelsen meget god.

S.M.d. 16de var jeg atter paa Skolen, hvor jeg fandt Alting i behørig Orden.

Septbr. 6te var jeg paa Skolen, da samme i gaar for første gang var bleven aabnet efter Ferierne, der havde været i 5 Uger formedelst at Skolestuerne vare blevne hvidtede og Muurfolkene havde været meget sene. Jeg fandt ellers alt, som det sig bør, i god Orden, endog kun faae af Børnene vare borte.

7de bivaanede jeg den indb. Underv. paa Fattigskolen i sit nye og bedre Locale. Underviisningen gik som sædvanligt godt, men de halve af Børnene vare ikke tilstæde. Denne megen Forsømmelse forstyrrer naturligviis Underviisningens Gang og Orden, forstyrrer især det hele Medhjælper-Væsen, hvorpaa Methodens Udførelse saa saare meget Beroe. Metoden selv vil ikke lokke Børnene mere end den gl. Underviisnings Maade, og Fattigcommissionens Irettesættelser og Trudsel til Forældrene hjælper heller ikke.

28de var jeg først paa Borgerskolen, og derefter paa Fattigvæsenets indb. Underv. Skole. Paa begge Steder med Lærerne og de tilstødeværende Børn vel tilfreds.

Octbr. 20de var jeg paa Borgerskolen just i Syngetimen og dvælede med Velbehag ved Tanken om engang i vore Kirker at kunne bemærke en fuldkomnere Harmonie i Udøvelsen af Kirkesangen end som i Almindelighed nu finder Sted; thi at det kan bringes temmelig vidt endog blot med 1 à 2 Timers Underviisning ~~meget~~ ugentlig, det viiser Lærerne Nielsen og Kock i Borgerskolen.

D. 26de og 27de visiterede Hvdhd. Hr. Provst Brøndsted første Gang her i Menighederne. Den første Dag var han i Borgerskolen, hvor han i enhver Afdeling prøvede Børnene i flere Discipliner og confererede Udfaldet Karaktererne i Skolens Examins Protocol, dog undtog han herfra Catechismus, Bibelhistorie og Læsebog, hvori som Religionskundskab han han vilde prøve dem i Morgen i Kirken. Midlertid skjønt han vedblev til Kl 3, med hvilken Time Skoletiden ophører, blev han dog ikke færdig, men maatte endnu anden Dags Morgen Kl. 8 fortsætte Visitatsen i 1½ Time i Skolen.

Den 27de Formiddag Kl. 10 mødte Provsten tilligemed begge Menighedernes Præster og Skolelærere i Sct. Olai Kirke, hvor de større Børn af Borgerskolen vare befalede at møde. Det sidste Aars Konfirmantere vare og dertil inviterede af Præsterne fra Prædikestolene, Men af Sct. Olai Menighed mødte ikkun 19 og af Sct. Mariæ Menighed kun 2. Skolebørnene vare alle tilstæde. Efter at en Psalme var afsiunget holdt H. Hvdhd. Provsten en ypperlig og meget skjønt Tale, hvorefter han selv catechiserede. Kl. 12 maatte jeg formedelst anden Embedsforretning forlade Kirken. Det samme var Tilfældet med en af Lærerne og nogle af Sangopvarnings Børnene. Og sluttedes Visitationen i Kirken med en kort Tale og en Psalme.

Kl. 1 s.D. var Provsten, Præsterne og Lærer Christensen forsamlede i Fattigskolen. Først prøvedes Børnene af den 2den eller øverste Klasse. Disse vare ikkun meget faae, thi de fleste af disse fattige Stakler forblive i den nederste Klasse og komme ikke videre. Præsterne nødsages til, for at forebygge større Forargelse, at confirmere enkelte af disse, naar de ikkun kunne stave sig frem i en Bog. Derefter examineredes den indbyrdes Underviisnings Klasse, hvor Alting gik meget godt paa det nær, at Medhjælperne ikke vare nok beskjeftigede i deres Functioner.

Iøvrigt var Hr. Provsten overmaade vel tilfreds med ~~at~~ det hele Skolevæsen, forsaavidt samme angaaer Borger og Fattigskolen.

December 19de var jeg baade i Fattig og Borgerskolen, hvor jeg forefandt Alt i sædvanlig Orden.

1826.

Januar 30te var jeg paa Fattigskolen Kl. noget over 1. Jeg fandt Børnene opstillede ved den indb. Underv. Tabeller, men ingen Lærer. Jeg opholdt mig endnu nogle Minutter. Midlertid havde en liden Pige sneget sig bort for at hente ham. Jeg mødte dem begge paa min Vei fra Skolen til hans Logie. Her foreholdt jeg ham det urigtige i, at han ikke til bestemt var paa Skolen.

Febr. 7de. Eftersom H.Hvdhd. Provst Brønsted d. 27de Octbr. f.A. havde visiteret Fattigskolen var ingen anden Examen dette Efteraar bleven afholdt. Midlertid bemærkedes

det i Tidens Løb, at der var nogle Børn, der mueligen med Nytte kunne gaae over til 2den eller øverste Klasse. En Examen blev derfor denne Dag foretaget i Skolen, og fandtes 7, som vare skikkede til at overgaae fra den indb. Underv. Klasse til den høiere. Anmerke maa jeg, at disse Børn havde hvad Læsningen er betreffende gjort en saadan Fremgang, førend de kom i Skolen, at det er vanskeligt at sige, hvad de have vundet eller ikke vundet ved den indb. Underv. I Skrivning have de derimod øyensynligen vundet, og dette er og bliver ogsaa den indb. Underv. skjønneste Side.

Føbr. 14de var jeg paa Borgerskolen, hvor jeg forefandt Alt i vedbørlig Orden. Ikkun ønskede jeg nogle flere Børn.

Marts 13de indfandt jeg mig Sammesteds, og fandt Alting som sidst.

April 17de foretoges Foraars Skoleexamen i Borgerskolen, samme varede uafbrudt i de sædvanlige Skoletimer indtil d. 27de inclusive. Pastor Fischer og jeg afholdte som sædvanlig Examen. Af Skolecommissionens Medlemmer vare ikkun Borgemeester, Justitsraad Stenfeldt een Gang omtrent lo Minutter tilstæde. Af Borgerskabet ikke een Eneste, uagtet Examen var bleven bekjendtgjort fra Prædikestolene. Hvad Skolens indvortes Gehalt angaaer, er den ganske hvad den tilforn har været meget god. Lærerne vedblive med utrættelig Flid at bringe Børnene fremad, og Børnene gaae ogsaa i Virkeligheden frem til større og større Fuldkommenhed, forsaavidt som de flittigen besøge Skolen. De som derimod ere forsømmelige staae naturligviis tilbage, men dette er følgerigen ey Lærernes Skyld, men Børnenes, eller desværre maaske endnu mere Forældrenes.

Maj 17de var Fischer og jeg paa Borgerskolen for i Forening med Lærerne at uddrage Flids og Sædeligheds Charactererne.

Da nu Catecheten allerede nogen Tid tilforn havde foreviist mig en skriftlig Klage til Skolecommissionen, hvori han paaankede at nogle af Lærerne undertiden forlod Skolen i Skoletimerne uden hans Vidende, imod at en anden af Lærerne beopagtede deres Parties. Jeg bad ham at tilbageholde den, da man ikke kunne vide hvorvidt en saadan Anke kunne føre, naar den først var bleven en Gjenstand for Undersøgelse; den kunne ogsaa let lede til Ubehageligheder, paa hvilke man ikke nu tænkte. Jeg vidste nemlig, at Edsberg sjældne Gange har gjort sig skyldig i samme Brøde; jeg vidste ligeledes, at Lærerne de fleste af de faa Gange de kan have været Fraværende og har været det uden Præstens Tilladelse, og at samme ikkun har forsømt at anmelde denne Tilladelse for Catecheten; saadan Forsømmelse vidste jeg og mig at have fundet Sted i Sygdoms Tilfælde. Derimod lovede jeg at ville ved denne Leilighed foreholde Lærerne deres Pligt i denne Henseende, hvilket jeg nu ogsaa gjorde, skjønt ikke uden indvendinger; thi man paastod at Edsberg var i sin Skolestue ey mere end de, og at Skoleanordningen ingensteds satte den ordinerede Catechet til Opsynsmand over de andre Lærere. Jeg gjorde den Talende det begribeligt, at Catecheten var meer fordi han havde lært mere, og var derhos ordineret Mand; desuden fordrede Indretningen ved herværende Borgerskole, hvor 4 Lærere foruden Catecheten findes at give Undervisning, at denne sidste har nærmest Tilsyn med de Første, og at han følgerigen til alle Tider bør være underrettet om Aarsagen til deres Fraværelse.

Maj 30te. Alting som sædvanlig i T tilbørlig Orden.

Juni 1ste var Pastor Fischer tilligemed mig tilstæde paa Borgerskolen baade Formiddag og Eftermiddag for at tilkjendegive Børnene deres Hovedcharacter, og tillige at foranstalte den som Følge af Examen nødvendige Forflyttelse, samt Op- og Nedsættelse i Klasserne.

Fra Borgerskolen gik jeg til Fattigskolen for at se, hvorledes (det) tilgik med indb. Underv. Jeg fandt Alting her forsaavidt Børnene vare tilstæde i fuldkommen Orden. Ikkun at den megen Skoleforsømmelse hindrer Læreren i at gjøre det rette Valg af Bihjelpere.

Juni 14de gik jeg paa Borgerskolen, hvor jeg fandt Alting i sædvanlig Orden.

Juli 19de var jeg paa Borgerskolen, hvor jeg med Lærerne og de tilstædeværende Børn var veltilfreds.

Aug. 30te mødte Pastor Fischer og jeg paa Borgerskolen for at uddele de de udmerkede Børn tilstæede Premier, som denne Gang bestode i 5 Nye Testamenter og 1 Psalmebog. Hine for 5 Formiddags Børn, og denne for ~~2~~ 1 Eftermiddags Barn. 1 Nye Test. blev uddelt i 1 Afdeling, 1 i 2den Afdeling til Dreng, 2 i 2den Afdeling til Piger, og 1 i 3die Afdeling til en Dreng. Psalb. til 1 Eftermiddags Pige i 2den Afd.

Septbr. 13de var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes i behørig Orden.

Octbr. 31te Kl. 11 1/4 i Borgerskolen, her fandtes ingen anden af Lærerne eller Børnene end som Catechet Edsberg med sine. Dette noterede jeg i Topps Journal indtil videre.

Nov. 6te visiterede H.Hvdhd. Hr. Provsten i Borgerskolen, hvor Børnene prøvedes i alle Læregjehstandene paa Religionen nær, hvilken Prøve Hr. Provsten havde udsat til næste Dag at foretages i Mariæ Kirke, hvor det sidste Aars Konfirmantere tillige vare fra Prædikestolene af tilsagte at møde. Kun faa mødte og i Aar som i Fjor mindst af Mariæ Menighed. De ældre Skolebørn vare derimod alle tilstæde, ogsaa nogle af de yngre havde af sig selv indfundet sig. Efter at Visitationen i Kirken var tilende, besøgte Fattigskolen, hvor ogsaa Prøve især hvad den indbyrdes Underviisning er betreffende blev anstillet. I protocollerne yttrede H.Hvdhd. sin særdeles Tilfredshed baade med Præster og Lærere, især fandt han den indbyrdes Underviisnings Methode bedre at være afbenyttet i Aar end i Fjor. Denne Dom kan det vel være behageligt nok at se paa Papiret. Men efter min Overbeviisning er Resultatet det samme i Aar som i Fjor.

Dec. 12te var den nye Amtmand, Ridder og Dannebrogsmænd de Treschow her i Byen. Jeg inviterede ham til et Besøg paa Byens Borger og Fattigskole. Værende i Fattighuset besøgte han dettes Skole først. Der formeredes først en Læseskole og derefter en Skriveskole. Ogsaa han fandt det hele godt paa Medhjælperne nær, iblandt hvilke nogle ikke anvendte den tilbørlige Opmerksomhed. Men hvad skal en Lærer gjøre, der formedelst Skoleforsømmelse ey er Herre over sit Valg, men ofte maa tage den første den bedste, naar denne ikkun har lært mere end dem, som den skal undervise. Men fordi et Barn har lært mere end et andet Barn, er det derfor afgjort at dette Barn, der har lært mere end et andet Barn ogsaa har Evne til at lære dette mere fra sig. Denne Fordring tør nok være psykologisk urigtig, og følgelig maa Læreren være Herre over sit Valg. Men naar nu den Valgte udebliver, hvad er da tilbage at gjøre uden dette: enten at benytte sig af den til at lære fra sig mindre duelige Medhjælper, eller tage et mere fremmeligt Barn bort fra sin høyere Tabel. Men dette sidste

foraarsager atte Uorden og er i Grunden en Fornærmelse imod Barnet. Det første er altsaa at foretrække for det sidste. Men dette foraarsager da ogsaa at Mangelen af enhver opmerksom Visitator letteligen opdages. Og dette maa ogsaa for min Deel gjerne skee. Mit Væsen har det aldrig været at sætte mine Foresatte Blaar i Øynene, hvilket dog ved en Times Besøg i en indbyrdes Underviisnings Skole er saare let, naar ikke Protocolterne tillige visiteres, og endda turde der vel findes Udveis, naar det ikkun kommer an paa at brilliere.

1827.

Jan. 25de besøgte jeg Borgerskolen, hvor jeg forefandt Alting i sin Orden. Læreren Kock øvede sine Børn i taktmæssigen at opløse den Psalme, som de skulle lære udenad for at de desbedre kunne fremsige den. Denne Øvelse bifaldt jeg som meget god.

Febr. 28de var jeg paa Borgerskolen. Med Lærere og Børn veltilfreds. Midlertid klagede Topp over at de fleste af hans Børn ey i Dag havde læst deres Religions Lexie. Jeg svarede, at naar de ey ville gjøre godt med det gode, maatte han erindre dem derom med det Ønde; saaledes var mig vederfaret i mine Drenges Aar, og jeg havde ingen Skade havt deraf. Dette sagde jeg saa høyt at Børnene kunne høre det, fordi jeg veed at de fleste Forældre ugjerne taale at Lærerne røre deres Børn. Og dette veed Børnene og stole paa Forældrenes Medhold, ligesom de og veed at Lærerne nødigen udsætte sig for Forældrenes Mishag.

Marts 28de var jeg om Formiddagen paa Borgerskolen, hvor Alt fandtes i sædvanlig Orden.

Om Eftermiddagen Kl. 1 afholdt Pastor Fischer og jeg en Examen i den ~~indbyrdes~~ Indbyrdes Underviisnings Skole ved Fattigvæsenet, hvorfra 16 Børn bleve forflyttede til den øverste Klasse.

April 26de besøgte jeg atter Borgerskolen, hvor Alting fandtes i behørig Orden.

Samme Dag samledes Pastor Fischer og jeg om Foraars Skoleexamen, og vare vi eenige om, at da Hans H.H. Hr. Biskop Münster havde i disse Dage ved Provsten ladet anmelde sin Ankomme til Visitats i Kirken og Skolen d. 6te og 7de Maj, saa ville vi for denne Gang udsætte den speciellere Skoleexamen til Efteraaret, da Provsten venteligen i dette Aar ikke kommer til Visitats, og følgelig Prøve ikke anstillet paa Prøve maaske endnog i de samme Dage, hvilken idelig Prøve paa Prøve og atter Prøve efter Prøve, eller med eet Ord inquisitoriske Undersøgelser, naar den drives forvidt, er ey alene kedelig for Børnene, men og ubehagelig for Lærerne, der anseer slige ideligere gjentagne Prøver og Undersøgelser af Foresatte, som tvivlede man om deres Duelighed og Flid i Embeds Førelse. Og i Sandhed, jeg maa tilstaae at jeg deler denne Følelse med Lærerne; thi saa kjært det er mig at see mine Foresatte hos mig for at undersøge mit Embeds Førelse, og saa meget jeg endog kan længes derefter, naar det varer for længe, saa ubehageligt er det mig, naar det sker for ofte. Provste-Visitation, som i Følge Loven skeer hvert Aar, burde, efterat der senere i Skoleanordningerne ere befalede 2de aarlige offentlige Examina, Indskrænkes til hvert andet

eller maaskø 3die Aar, og naar Biskop eller Provst havde visiteret i Skolerne indstilledes den nærmest paafølgende Examen som overflødig.

Maj 6te visiterede H.H.H. Hr. Biskop Münster i St. Olai Kirke, hvor den confirmerede Ungdom fra begge Menighederne vare forsamlede. Jeg Trojel prædikede over Dagens Evangel. Efter Prædiken fremstillede sig Ungdommen talrigere end jeg havde ventet; thi man finder her, som for det meste overalt i Kjøbstæderne, en Modbydelighed for denne Fremstilling til Overhørelse efter Confirmationen. Og hertil gives især 2de Aarsager: 1. at denne Fremstilling aldrig fordres i Hovedstaden Kjøbenhavn, imedens man dog ret vel veed at den kjøbenhavnske confirmerede Ungdom ikke er mere eller bedre oplyst end andre Kjøbstæders, og 2. at det er saa saare slæjden at Øvrighederne og de som ere af Rangen fremstille deres Børn, hvilket Forhold smitter igjen ~~Kjøbmanden~~ Kjøbmanden og den mere formuende Borger. Imidlertid, hvormange der endog vare reiste paa Landet og altsaa fraværende, hvormange der endog vare forkølede og havde ondt i Fødderne, og endnu 2 som havde tilsendt mig practiserende Læges Attester om deres Sygdom, var dog Forsamlingen talrig og bestod af alle Klasser. Jeg tør tillade mig at troe samme at være en Virkning af en meget alvorlig Tiltale til Menigheden annoncerede H. H.s Ankomst. Hvad Kundskaberne angik var H.Hd. tilfreds, og jeg troer ogsaa at han havde Aarsag dertil.

Mandagen d. 7de Maj visiterede Biskoppen i Borgerskolen. Han visiterede enhver Klasse for sig selv, gennemgik folgelig alle 5 Skolestuer, og yttrede lydeligen sin Tilfredshed i enhver Stue.

Fra Borgerskolen gik han Kl. 1 til Fattigskolen. Her var han, skjønt ikke utilfreds, dog mindre tilfreds end i Borgerskolen. Selv den indb. Underv. gik ey som den burde. Og jeg tilstaaer: jeg veed ret vel, at denne ey er hvad den burde at være. Men naar jeg derhos siger, at denne Skole indeholder de allerfattigste Børn i Helsingør Bye, saa behøver jeg vist ikke at sige mere til Beviis for, at denne Skole aldrig bliver hvad den burde at være.

Ved disse Visitatser i Kirke og Skoler maa jeg anmerke, at efter forefaaende Indbydelse af Biskop Münster var hs. Ungdoms Ven Biskoppen i Lund Dr. og Procancellor Faxe Kommandeur af Nordstjernen her tilstæde ved disse Visitatser, tillige med 2de af ham medtagne Provster, nemlig Petterson fra Landskrona og Halberg fra Helsingborg. Deres Nærværelse var mig meget behagelig; thi de vare alle meget vakkre Mænd, og Biskoppen i Særdeleshed kostelig. Ogsaa disse vare meget vel tilfredse. Tilstode endog af sig selv, at vi vare videre i Danmark end i Sverige. Og at dette ikke alene var svensk Høflighed, men meent af Hjertet, erfarede jeg strax efter deres Afreise, da de paa flere Steder i Byen havde med et særdeles Velbehag yttret lige det selvsamme.

Om nu denne elskværdige Biskop Faxe var af den velyndede Biskop Münster ~~indviteret~~ indviteret for egentligen at overvære Visitatserne, eller at høre 3 latinske Taler i Anledning af Dr. Rector Meislings og Adjunct Thortsens Indsættelse i den lærde Skole d. 8de Maj, det maa Biskop Münster vide. Denne Dags Eftermiddag reiste de Fremmede.

Ma j ~~21de~~ 21de var jeg i Borgerskolen, hvor Alting fandtes i sædvanlig Orden.

Maj 28de ligeledes. Efter Skoletiden gjorde jeg Aftale med Topp om Borde og Rækker til den ~~X~~ indbyrdes Underviis-

ning, som nu bliver indført efter Skolecommissionens Beslutning i Borgerskolens nederste Klasse.

Julii 3die fandt jeg Alting i Borgerskolen i sædvanlig Orden.

Juli 29de blev den under 6te Juni af Hans Majestæt beskikede ordinerede Catechet og første Lærer ved Borgerskolen Hr. L.A.Nissen indsat af H.Hvdhd. Hr. Provst Brøndsted. Indsættelsen skete fra Chordøren i St. Olai Kirke. Hvorpaa Hr. Nissen, efterat en Psalme var afsjunget, holdt sin Tiltrædelses-Prædiken.

Aug. 21de Efter at Ferier havde fundet Sted i Skolen fra 23de Juli 20 Aug., var jeg d. 21de paa Skolen for at lykønske Hr. Nissen, som i Gaar havde begyndt at læse. Han læste Geographie, og viiste at han forstod at vedligeholde Opmærksomheden hos Alle.

Samme Dags Morgen Kl. 6½ havde jeg været i Fattigskolen, hvor jeg fandt Alting i behørig Orden.

Septbr. 14de var jeg baade paa Fattigskolen og i Borgerskolen, hvor Alt fremstod i sædvanlig Orden. Iøvrigt underrettede jeg Lærere og Børn om, hvorlunde jeg ønskede dem alle samlede i Morgen Kl. 12, da hans Kongelige Høyhed Prins Christian Frederik havde anmeldt sin Ankomst her til Byen d. 15de Kl. 11 for at tage Stadens offentlige Indretninger i Øyesyn, desaaarsag jeg ogsaa forventede ham i Skolerne.

Septbr. 15de Kl. 1½ behagede H.K.H. Prins Christian tilligemed H. Durchl. Prins Frederik Wilhelm Carl Ludvig af Hessen-Philippsthat at besøge Fattigskolen, derfra St. Olai og St. Mariæ Kirker og tilsidst Borgerskolen. I skolerne erkyndigede H.K.H. sig om Børnenes og Lærernes Antal og Klasse Indelingerne m.f. spredte Ting, men lod ingen Prøve anstille Efter at han havde gjennemgaaet Skolens 5 Stuer, spurgte han om den indb. Underv. ey havde i denne Skole. Jeg svarede, ney endnu ikke, men vi ere i Færd med at indføre den, og have Alting Færdig. Vi mangle ikkun Tabejlerne, som ligge i Khavn for at paaklines. Pr.: Hvorfor er den ikke før indført Jeg: Fordi vi ikke behøve den. Pr.: Saa skulle De ikke indføre den; det koster dog altid noget. Jeg: Meget sandt, D. K.H., men det skal jo saaledes være. Under denne Samtale vare vi komne tilbage til Stuen, hvor den skulle indføres. Pr.: Det er altsaa i dette Locale at De vil bruge den indbyrdes Underviisning? Jeg: Ja, D.K.H. Pr.: Det er noget indskrænket. Jeg: Jeg formener at det bliver stort nok, da vi mere komme til at bruge Bordene end Væggene. Pr. til Læreren Er det Dem som skal forestaae Underviisningen? Læreren: Ja. Pr.: Har De været i Normalskolen? Læreren: Ja. Pr.: Hvor mange Børn vil Skolen komme til at bestaae af? Læreren: Om trent 43. Pr.: Som ikke kan læse? Læreren: Jo, D.K.H., de kan læse alle sammen. Hermed ophørte Samtalen, og Prinsen talde nu ikke mere om denne Sag. Jeg formener, at han bemærkede, at det ikke var Nødvendigheden, der bød os indføre den, men Agtelse for en god Konges bedste Villie.

Sept. 19de var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes i sin Orden.

Octbr. 8de begyndte Examen paa Borgerskolen, og varede samme uafbrudt i de sædvanlige Skoletimer indtil 22de Octbr. Skolen fandtes i det Hele som sædvanlig god. Trende Børn bleve udmærkede, nemlig 1 Dreng hos Nielsen og 2 Piger hos Kock, Alle tre Formiddags Børn, som hver især blev bestemt et Expl. af den Gutmannske Families Reiser ved Dashed over-sat af Hallager som Flittigheds Belønning.

i 25de Octbr. vare Pastor Fischer og jeg paa Borgerskolen for at uddrage Flids og Sædeligheds Charactererne.

Nov. 6te var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes i sin sædvanlige Orden.

Nov. 19de ligeledes. Som jeg tilforn havde anmodet Læreren for den indbyrdes Underviisning at drive paa Snedkæren for at faae denne til at fuldføre sit Arbeide, (saa) at denne Underviisnings "methode" kunde have begyndt strax efter sidste Skole Examen; saa anmerkede jeg han nu i Dag, da han klagede ogsaa over Bogbinderen, fra hvem han ikke kunne faae Protocollerne, at han dog maatte drive paa disse Mennesker, ~~at vi kunne begynde med Methoden~~ efter Juleferierne. Selv vilde jeg drive paa Tingene sa meget som mueligt.

1828.

Jan. 8de var jeg paa Borgerskolen hvor Snedkæren endelig en var bleven færdig, og Tabellerne af Læreren vare blevne ordnede, men endnu manglede Protocollerne. Som Følge heraf kunde ingen ordentlig Indførelse af Indb. Underv. finde Sted. Midlertid havde Læreren Topp, der i Sommerferien havde paa Skolevæsenets Bekostning været ved Normal-Skolen i Kjøbenhavn for at lære "methoden", med min Tilladelse Begyndt med den indb. Underviisnings Methode for de Børn han havde i sin egen Eftermiddags Klasse.

Jan 23de fandtes Alting i sin Orden paa Borgerskolen.

Febr. 15de. Efter at Læreren Topp forud havde anmeldt at han endeligen havde modtaget Protocollerne for den indb. Underv. fra Bogbinderen bleve Pastor Fischer og jeg eenige om at møde paa Skolen denne Dags Eftermiddag Kl. 1 for saavel af hans som mine Eftermiddags Børn at udvælge dem, som paa nogen maade qualificerede sig til Deltagelse i denne Underviisning. Vi toge i Valget ey alene Hensyn til Læsning - thi da vilde det ikkun have blevet ~~saare~~ saare faa, der vare at udtage - men især til Skrivning og Regning. Og fik vi saaledes 39. De mere fremmelige som ved næste Examen venteligen findes saa fuldkomne at de kan gaae over til Formiddags Børnene, bleve nu anviiste Plads hos Lærer Nielsen, hvis Tiligt det indtil videre bliver at undervise alle de mindre Børn af begge Sogne, som efter at have gjennemgaaet den indbyrdes Underv. Tabeller nærmere skal forberedes til at overgaae til Formiddags Børnene. Om Formiddagen derimod beholder som tilforn enhver af disse Lærere deres eget Sogns Børn.

Marts 12te var jeg paa Borgerskolen hvor Alting fandtes som det sig bør.

17de do. Eftermiddag bivaanede jeg den indb. Underv. i Borgerskolen. Methoden udføres her i sin ordentlige Gang, det tør at sige, saaledes som den er befalet at udføres. Læreren bemærkede, hvad jeg tilforn angaaende den Indb. Underv. i Pattigskolen har bemærket. At Methodens heldige Udførelse beroer for største Delen alene paa Bihjelperne. Have disse Lyst og ere opmærksomme gaae Tingene som de bør; hos hver den af dem som ikke have dette gaae Tingene derimod forkert. Og altid i denne Henseende at kunne træffe det rigtige Valg er umuligt selv for den bedste Lærer, eftersom der ideligen skal skiftes. Og er nu Medhjælperen saa agtpaa-givende som han bør at være, og dette kan heller ikke altid være Tilfældet, eftersom disse ogsaa skal skifte; og saaledes reiser sig en nye Vanskelighed for Læreren. Denne ~~Sidste~~ sidste Vanskelighed er nu her indtil videre hævet, eftersom Læreren har taget sin egen Søn, en voxen Eftermiddags Dreng, til Medhjælper.

Samme Dags Eftermiddag bivaanede jeg ogsaa indb. Underv. paa Fattigskolen, hvor jeg fandt Tingene i sin sædvanlige Gang. Læreren Christensen var ikke tilstede ved min Ankomst men kom lidet efter, efterat en Dreng havde listet sig ud af Døren for at hente ham. Jeg spurgte ham, hvor han havde været henne? Han svarede i sit Logie for at spise sin mad varm, den han kun sjælden fik. Jeg svarede, at han burde indrette sig saaledes, at han kunne spise den varme udenfor Skoletiden.

April 21de begyndte efter foregaaende Bekjendtgjørelse fra Prædikestolene Examen i Borger-skolen igjennem alle Afdelingerne og disses Klasser. Den afholdtes i de sædvanlige Timer, og vedvarede indtil den 5te Majs Formiddag.

Den 8de Maj vare Pastor Fischer og jeg samlede tillige med lærerne paa Borger-skolen for at uddrage Flids og Sædeligheds Characterer.

D. 12te Maj vare vi atter paa Skolen for at tilkjendegive Udfaldet af Examen. 5 Børn bleve udmærkede. Af hvilke 1 Dreng navnlig Nystrom hos Catecheten, 2 Dreng hos Topp neml. Daniel Hansen og Ole Jørgen Grave, og 2 Piger hos Kock neml. Marie Petersen og Marie Køppen, Alle Formiddags Børn. En del - nogle og tyve - bleve overfløttede fra de øverste Klasser til 1ste Afdeling, og nogle fra de nederste til de øverste Klasser. Ogsaa bleve nogle fra den nederste halve Del af Drengklassen overfløttede til den øverste halve Del af samme Klasse.

I Anledning af sidstnævnte Forfløttelse maa det bemærkes, at Pastor Fischer ved den indb. Underv. i Skolen endes med mig om, at lade alle Dreng Børn af den første eller nederste Klasse uden Hensigt til Sogn gaae under Eet, og til den Ende ~~da~~ deele nederste Klasse i 2 Afdelinger, saa at nederste Klassen 1ste Afdeling høre de Børn som deeltage i den indb. Und., hvorfra de gaae over til den nederste Klassen 2den Afdeling, for at fortsætte Læsning i Bog, og at udenad lære Catechismus og Bibelhistorie, hvorhos naturligviis Regning og Skrivning ikke forglemmes.

Iøvrigt var Skolen som sædvanligt overhovedet god.

En Hovedforandring med Hensyn til lærerne, som fra i Dag har fundet Sted, maa jeg her anføre tilligemed sammes Aarsag.

Med Hans Høyvelbaarne Høyærværdigheds Hr. Biskop Münsidste Visitats blev talet om Nyttens af en Borgerlig Realskoles Oprettelse i Helsingør. Dette gav H. Hvdhd. Anledning til endnu paa sin Visitats Reise her i Herredet fra Asminderød at tilskrive Skolekommissionen desangaaende og paalægge den at indkomme med en Plan til en saadan Indretning, hvortil Tiden maaske ogsaa nu kunne være mere passende end ellers, eftersom Catechet-Embedet var vacant, og følgelig Forpligtelser for den vordende Catechet med Hensyn til denne Skole let være at udvirke. Skolekommissionen forsamlede sig faa Dage derefter, og man besluttede om muligt at udføre Tingen, og Præsterne paa toge sig at udarbejde Planen. Førend jeg endnu havde haft Leilighed til at tænke med Alvorlighed over denne Gjenstand, havde Pastor Fischer opsat noget angaaende Læregjenstandene uddraget af Anordningen, men som ikke var Halvt mindre Heelt til at udgjøre en Plan. Jeg tilbøg mig nu selv at udkaste en fuldstændig Plan, som jeg efter dens Forfærdigelse vilde sende ham til Bedømmelse. Nu anvende jeg enhver ledig Stund til at overveie, overregne og udføre dette af mig paatagne Arbeide. Som jeg næsten var Færdig med samme, hændte det sig at HHvdhd Provst Brøndsted besøgte mig; jeg bad ham Gjennemlæse hvad jeg havde opsat, og samme

fandt hans fuldkomne Tilfald. Da det Heele var fuldført overleverede jeg det til Pastor Fischer, som heller intet havde at erindre, uden at jeg gandske havde glemt at tænke paa Characterbøger. Det Nødvendige i denne Henseende blev nu tilføyet, Planen reenskrevet og forsynet med begge Underskrift sendt til Skolecommissionen.

Midlertid var Catecheteb kaldet uden nogen Forpligtelse med Hensyn til Realskolen. Da nu Skolecommissionen nogle Dage efterat Planen var samme tilsendt forsamlede sig for at samtale om dens Indhold, fik Borgemesteren Justitsraad ~~Stenmet~~ det Indfald at kalde Planen umoden og et Hastværksarbeide, hvorhos han behagede at udtrykke sig saaledes: Jeg vil ikke igjennemgaae Planen, førend Catecheten er ankommen og kan høres og spørges til Raads, og jeg vil at nogle Grundsætninger for en saadan Skole først skal be- kjendtgjøres for Borgerne, derhos indbydes til Subscription og efter Udfaldet heraf da først at udarbeide en Plan og indsende den til Approbation. Dette Sprog, der er gandske passende for den Mand, der har gjort sig det til Grundsætning, at Intet maa skee i Byen uden hans Villie, og Intet at skee uden paa den Maade han vil, fandt vi Præster os ikke beføiede at underkaste os, endskjønt de øvrige trende tilstødeværende civile Herrer Medlemmer med megen Ærbødighed bukkede Hovedet for Borgemesterens Meninger, men paa- stode de forskjellige Meninger førte til Protocols, og en Udskrift af samme sendes tilligemed Planen til Amtsskole- directionens Kjendelse. Dette blev vedtaget og udført.

Samme havde til Følge at HHvdHd. Provst Brøndsted efter et Par Ugerstid kom her til Byen for at tale med Skolecom- missionen om denne Sag, hvorfor og Commissionen til forud bestemt Tid var samlet. Resultatet blev, at det slet ikke behøvedes at oppebie Catechetens Ankomst, da Planen nok skulde blive veiet og bedømt uden Ham; og til at læse 4 Timer dagligen i Realskolen, dertil behøvedes ey hans Con- sens, da disse afgaae i de 6 Timer, i hvilke han er for- pligtet at læse i Borgerskolen, og han desuden faaer 200 Rdlr. Tillæg af Realskolen, og at spørge ham, om han kunne give Underviisning i Historie og Geographi var overflødig; thi det burde han kunde give i det mindste i en Realskole. Dersom det ellers ansaaes for Nyttigt at bekjendtgjøre No- get denne Skole betreffende og indbyde til Subscription kunde dette jo Gjerne skee, ikkun at Planen ei opholdtes til Udfaldet heraf. En kort Bekjendtgjørelse, skreven af Pastor Fischer, blev nu trykt, og af Skolecommissionen for- anstaltet uddeelt til alle Huusfædre. Samme havde til Føl- ge, at 3 Børn bleve anmeldte. Kort efter ankom Planen fra Directionen i Et og Alt approberet, med Anmodning at sørge for dens Iværksættelse jo før jo heller, og i sin Tid at indkomme med Forslag saavel med Hensyn til Catecheten som Første-Lærer, som og i Hensyn til Localet om samme ~~Kjø~~ kjø- bes eller leies.

Lange varede det imidlertid inden vi fik Spor paa et passende Locale. men vi vare derfor ikke ledige; thi vi søgte at erhverve os Lærere, eenedes med dem om deres Løn- ning, samledes med dem for at overlægge hvorledes de be- stemte Skoletimer bedst kunne fordeles paa de forskjellige Gjenstande, og bad dem opgive os de Bøger, som de ville lægge til Grund for deres Underviisninger, saavel for at bedømme deres Valg, som for at foranstalte at Boghandlerne kunde have dem i Beredskab. Omsider fandt vi et passende Locale hos Oberstleutenant Hanssen, vel lidet dog for Øye- blikket stort nok. Dette leiedes for 100 Rdlr. aarligt. Nu indgaves de forlangte Forslage, Borde, Bænke, Catheder ~~xx~~ m.m. bleve anskaffede, nye Indbydelse foranstaltet i Avi- sen og Skolens Aabning bestemt til 12te Maj. Nu meldte sig

ialt 14 Børn, hvilke blev prøvede den foregaaende 8de og af disse 13 antaget, med hvilket Antal Skolen nu er i Dag Aabnet.

Denne Aabning er det, der har gjort en Hovedforandring med Lærerne nødvendig i Borgerskolen; thi Catecheten, som tilforn havde sin egen Afdeling, er nu afgaaet fra denne Afdeling og samme besat med Første-Lærer Nielsen, som før havde 3die Afdeling, da Første-Lærer Topp ved 2den Afdeling ønskede at blive paa sin Post. 3die Afdeling er besat med sammes 2den Lærer Olsen, og dennes Pigeskole forenet med 2den Afdelings 2den Lærers nemlig Kocks Pigeskole. Der ved at Catecheten nu læser dagligen 2 Timer Religion i 3die Afdeling og i Pigeskolen vekselsviis, og at ingen Piger i nogen Tid har været i 1ste Afdeling, hvilke tilforn vekslede Formiddag og Eftermiddag med Drengene, som nu derimod har alene alle Formiddagene, er fremkommen nogle frie Timer, hvilke ved en interimistisk Lectionsplan er fordeelt imellem Nielsen, Kock og Olsen, da Topp ingen ønskede. Men dette vil neppe være Halvaaret ud; thi naar det paat ænktes og i værkværende Børnetalons Antal kommer istand, og der kan begyndes med at efterspørge Børnene og iøvrigt at handle efter den erhvervede Cancelli Resolution af 24de Nov. 1827 vil noget nær saa mange Børn strømme til Skolen, at en anden Bestemmelse maa tages.

Maj 2ode foretoges Examen i Fattigskolen med de større Børn, 18 i Tallet, fra om Morgenen Kl. 6 til Kl. 10 1/2, og med de Mindre nogle og 50 om Eftermiddagen efter den indb. Underv. som varede til Kl. 3 1/2. Efter Omstændighederne i denne Skoles Indre, der Alle henhøre til den mest fattigste Deel af Byens Indbyggere, vil den vanskelig kunne blive bedre end som den er, det er temmelig god.

Juni 2den var Pastor Fischer og jeg i Fattigskolen for at tilkjendegive ethvert Barn sin Hovedcharacter, og for tillige at bestemme Forflyttelsen.

Juni 4de visiterede H.Hvdhd. Hr. Provsten. Visitationen foretoges i Religionen med det sidste Aars Confirmantere og Skolernes ældste Børn i Mariæ Kirke om Morgenen Kl. 8. Derefter i Fattigskolen Kl. 12, og i Borgerskolen om Eftermidd. Kl. 3. Overalt var H.Hvdhd. meget vel tilfreds, dog mest i Borgerskolen og mindst i Fattigskolen. I Skolerne Gjennemgik han alle Disciplinerne.

Juni 16de var jeg i Borgerskolen, hvor Alting fandtes i vedbørlig Orden.

17de do, var jeg atter paa Borgerskolen, hvor jeg uddelt bestemte Premiebøger.

Aug. 8de blev den borgerlige Realskole indviet af H.Hvdhd. Hr. Provst Brøndsted i St. Mariæ Kirke i Overværelse af Biskoppen og Amtmanden. Provsten taledede og taledede ret skjønt over Ordene Ps. 127, 3, 4 og 5 Vers.

For disse nævnte Personer samt Skolecommissionen og Skolens Lærere blev af Pastor Fischer og jeg gjort en Diné i Helsingørs Klub.

Aug. 28de Kl. 7 Morgen besøgte jeg først Fattigskolen og derefter Borgerskolen, begge Steder fandtes Alt i behørlig Orden.

Septbr. 15de om Eftermiddagen var jeg paa Borgerskolen, og fandt mig vel tilfreds. Derefter indfandt jeg mig i Fattigskolen, hvor jeg fandt det nødvendigt at give Læreren et Par Erindringer i Hensyn til den feilende Udtale af Ordene, som ved flere Tabeller fandt sted.

Septbr. 24de besøgte jeg Realskolen, hvor jeg fandt Alting i tilbørlig Orden. Især havde jeg Aarsag at bifalde et Foredrag af Catechet Nissen over et Pensum af det nye Testamente i Slutningen af Bibelhistoriens Time, hvilket han exegetisk paa en for Børnene passende Maade udviklede med Opfordring næste Gang at gjøre rede for hvad de havde hørt.

Denne Behandling af det Nytestamente kan ret vel lade sig udføre, saalænge Klassen ikkun bestaaer af 5 Dreng, men bliver Klassen talrigere, udfordrer den er særskilt Time, som neppe vil kunne finde Sted, naar den egentlige Mænsigt af Realskolens Tilværelse ikke skal tabes af Øye.

I den nederste Klasse, som indeholder 10 Børn, gaves Underviisning i Engelsk. Læreren kom ei førend et godt Qvarteer over Tiden.

Septbr. 30te var jeg paa Borgerskolen, hvor Alt fandtes i sin Orden.

Octbr. 14de var jeg paa Borgerskolen og i Fattigskolen. Med Lærere og Børn tilfreds.

20de var jeg i Realskolen, hvor 3dæ Børn siden sidst vare tilkomne.

27de Formiddag og Eftermiddag i Borgerskolen, hvor en Visitation af Pastor Fischer og mig blev foretaget. Læsning var i det Hele taget sjælden god, og ligeledes Religions Kundskab i første Afdeling. Alr øvrigt kunde passere for temmelig godt

Nov. 11te Formiddag. Borgerskolen som sædvanlig i god Orden.

Eftermiddag Realskolen ligeledes.

Nov. 26de. Først i Fattigskolen, hvor Læreren ei ankom før end et fuldt Qvarter over Tiden, og fik derfor i Stilhed sin Erindring. Iøvrigt Alting som sædvanligt.

Derefter paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes i sin tilbørlige Orden.

Samme Dags Aften imellem 5 og 6 i Realskolen, hvor jeg i nederste Klasse, hvor der i denne Time examineredes i Naturhistorie; fandt mig beføyet til at foreholde Børnene, hvor nødvendigt det er hjemme at anvende Flid paa at lære det foresatte, da uden denne Flid enhver modtaget Underviisning ikkun lidet kan gavne.

Dec. 16de var jeg paa Borgerskolen, og fandt Alting i tilbørlig Orden.

D. 17de ligeledes.

1829.

Jan 20de var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes i tilbørlig Orden.

D. 27de s.M. var jeg paa Fattigskolen, hvor endnu Intet for denne Maaned i Dagjournalrn fandtes indført, hvilket jeg dadlede med den Bemærkning, at jeg venter ikke oftere at see en saadan Efterladenhed.

For Dec. Maaned maa jeg endnu her bemærke, at efterat Raadmand Rogert og jeg havde i 2de Aftener været med Lærerne forsamlet for Kl. 4 til 7 for at conferere Protocollerne med de indkomne Schemata, som forud var Verterne tilstillede til Angivelse af skolepligtige Børn, og derhos at antegne Manglerne ved samme, have vi nu atter D. 9de og 10de, 16de og 17de været tilstøede fra 10 til 1 hver Dag for efter Indkaldelse af alle Vedkommende efter deres mundtlige Forklaring at rette disse Mangler. Ved denne Leilighed havde vi tillige ladet os forsyne med Lister fra de authoriserede private Skoler. Vedbliver saaledes som nu begyndt er, nemlig med hvert Aars April til Verterne at udstede Schemata til Angivelse af Børn, som inden 1ste Nov. maatte fylde det 7de Aar og som ikke frekventerer nogen offentlig Skole; og Bestyrere af de private authoriserede Skoler tilholdes efter Rescriptet 24de Nov. 1827 at indgive deres Lister; tør jeg troe at intet Barn letteligen skal kunne undgaae Skolecommissionens Aarvaagenhed; det maatte da være et til byen kommet fremmed, som fordulget af Vert og Husbonde.

Febr. 4de var jeg paa Fattigskolen, hvor Alting var i Orden. Midlertid savnedes mange Børn. Men disse vare for det meste alle syge af Meslinger.

Samme Dag var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting ligeledes fandtes i sin Orden paa mæslinge Patienteres Fravær ~~Nær~~ nær.

Ved denne Leilighed maa jeg bemærke, at hvad pag. 82 er forudset angaaende de formedelst der anførte Forandring opkomne Fritimer for lærerne, da ere nu disse af samme ogsaa der anførte Aarsager ophørte, thi da, efter hvad paa foregaaende Side er anført, Forældrene mærkede at det var Alvor, at deres Børn, ~~naa~~ naar de ikke frekventerede authoriserede Skoler, bleve indskrevne i Borgerskolen, og derhos betydet dem, at dersom de ei indfandt dem, naar Skolen efter Juleferienne igjen aabnedes, saa bleve de uden videre mulcterede, strømmede saa mange især smaa Pigebørn til, at det blev nødvendigt at dele 2den Klasses Pigebørn. Til denne Ende benyttedes 1ste Afdelings Læsestue, som ellers om Eftermiddagen stod ledig, og de imellem Lærerne fordelte Fritimer ophørte.

Denne Dag indfandt jeg mig ogsaa i den i Mandags for første Gang aabnede Haandgjernings Skole, der staaer i Forbindelse med Borgerskolen, og som er indrettet alene for Pigebørn. En saadan Skole havde allerede været paatænkt, da Borgerskolen aabnedes i Begyndelsen af 1822, til hvilken Ende man og havde forbedret sig et Værelse i den øverste Deel af Skolebygningen til Lærestue, hvilket imidlertid overlodes Catecheten. Ikke desto mindre udsattes dette Fortsæt, skjønt flere Gange omtalt Tid efter Tid, indtil Sagen pludseligen fik et alvorligt Stød.

Fra Skoledirectionen indløb nemlig en Circulaire fra Komitteen for den indb. Underv. af 21 Feb. 1828, hvori den melder at den ved Hjælp af den reiersenske Fond seer sig istand til at yde 100 Rdlr. r. S. til Anskaffelse af Inventarier og Materialier og 20 Rdlr. Sedler til en Lærerindes Underviisning ved Normalskolen til enhver Borgerskole, som ved Siden af sig tillige indrettede en Haandgjernings skole. Dette lod Kommissionen sig ikke tilbyde to Gange, men under 5te Marts afgik vort Svar med Tak for Tilbudet og Lovte om Sammes gode Anvendelse. Den 6te Juni ankom Pengene fra Provst Brøndsted. Nu accorderede med Lærer Nielsens Kone om 200 Rdlr. S. aarlig Løn for 6 Timers daglig Underviisning. Forestilling om hendes Antagelse blev indsendt. Imidlertid var jeg i Slutningen af sidst nævnte Maaned i København, hvor jeg indfandt mig paa Normalskolen for Haandgjernings Arbeide efter indb. Underv. Methode, for som tilkommende Opsynsmand ved en saadan Skole at gjøre mig Sagen bekjendt. Først i Juli ankom Approbationen paa Md. Nielsens Antagelse, og i samme Maaned reiste hun for modtagne 20 Rdlr. til Kjøbenhavn. Midlertid havde Justitsraad nu Etatsraad Stenfeldt tilbudt sig at udkaste Planen for denne Indretning. Da denne var færdig og revideret af ~~Km~~ Commissionens øvrige Medlemmer blev den indsendt til Approbation, hvilket skeete 22de Nov. 1828. Nu gikkes i Arbeide med at ordne Alt, og Skolen aabnedes d. 2den Febr. d. A. Real

Febr. 18de besøgte jeg ~~Realskolen~~ skolen, hvor Alting fandtes i God Orden.

24de var jeg paa Borgerskolen og fandt Alting i sin Orden. Marts 11te ligeledes.

17de do. var jeg paa Realskolen og fandt mig vel tilfreds, dog gives der nogle enkelte Børn med hvem der neppe bliver noget godt Udbytte.

Samme Dag var jeg baade Formiddag og Eftermiddag paa Fattigskolen.

Marts 31te indfandt jeg mig atter paa ~~Realskolen~~ skolen. Real

Fra 7de April til 7de Maj foretoges de befalede Examina i Realskolen og Borgerskolen. I al denne Tid, Paaskeferienne undtagen, var Pastor Fischer og jeg dagligen 6 Timer og derover i Skolerne. Borgerskolen var, som sædvanlig, i det hele taget god, ja jeg tør skrive i Sammenligning med Almue og Borgerskoler andensteds: meget god. De indskrevne Børns Antal var 355. Af dette Antal høre 63 under den indbyrdes Underviisning, som

som ei kan tildeles nogen paa fast Grund bygget Hovedcharacter, eftersom de i Dag ere ved en Tabel og i Morgen ved en Anden. Ikkun Fliden kan bedømmes, og denne har været saaledes: 4 ug - 19 mg - 16 g - 20 tg og 3 mdl og 1, som staaer under det Militaire, møder aldrig. Naar disse 63 tillige med 40 Syge, 6, som blev borte under Examen, og 28, som ei mødte drages fra 355, bliver tilbage 218, hvilke have erholdt følgende Characterer: 3 ug - 59 mg - 107 g - 46 tg - 3 mdl og ikkun 1 slet. Naar disse Characterer tages i Betragtning, og derhos betænkes at her ei spørges med Characterer, trø jeg ei alene kalde Skolen god, men meget god. Et Beviis for Lærernes vedvarende ufortrødne Flid.

Examen i Realskolen blev egentligen afholdt d. 4, 5 og 6t Mai. Dens Udafld var i det hele taget meget bedre end jeg havde ventet. Antallet var 22, af disse fik vel Ingen ug, men heller Ingen slet. Overhovedet er Skolen for ung til, at dens Værd endnu kan bedømmes. Men jeg haaber, at den under sine brave Læreres Bestræbelser vil til Efteraaret hæve sin Glands over Taagestjernerne til en Stjerneglands idetmindste af 4de Størrelse. Høiere forventer jeg mig den ikke, eftersom Delehe af det Legeme der skulle afgive den større Glands endnu største Delen er formeget indhyllet i Taage til at kunne afgive den.

Af Skolecommissionens Medlemmer var Ingen tilstæde uden Raadmand Rogert d. 4de Mai i Realskolen en Timestid Formiddag og en do. Eftermiddag, men som jeg troer mere for at aftale med Pastor Fischer og mig, hvad der ved de offentlige Stiftelser skulde foretages i Hensyn til Illuminationen i Anledning af den paa denne Dag offentliggjorte Forlovelse imellem H.K.H. Kronprinsesse Caroline og H.K.H. Frederik Ferdinand, end for at bivaane Examen. Borgemester Hr. Etatsraad Stenfeldt var nemlig fraværende/for første Gang som Etatsraad at indfinde sig ved Hove; og følgelig maatte Radmande for ei at handle egenmægtigt indfinde sig hos os.

Fre dagen d. 8de om Eftermiddagen foretoges Forflyttelsen i Realskolen, og Tirsdagen d. 19de i Borgerskolen, efter sin Indretning baade Formiddag og Eftermiddag.

D. 25de Mai besøgte jeg først om Morgenen Kl. 7 Fattigskolen, derefter Kl. 7 3/4 Borgerskolen og Kl. 8 1/2 Realskolen. Allevegne havde jeg Aarsag at være tilfreds.

Juni 2den var jeg om Formiddagen paa Realskolen, og om Eftermiddagen først paa Fattigskolen og derefter paa Borgerskolen. Overalt var Alting i sin Orden. Dog fandt jeg, at den nye Fattiglærer, Student Tastrup manglede Færdighed i Udførelsen af den indb. Underviisning.

16de var jeg paa Fattigskolen, Borgerskolen og Realskolen, paa ethvert Sted tilfreds, dog mindst paa Fattigskolen.

19de visiterede H.Hh. Provst Prøndsted i St. Olai Kirke, hvor det sidste Aars Confirmantere og den øverste Klasse af Skolernes Ungdom vare tilsagte at møde. Af de første mødte ikkun 1 Dren af Mariæ Sogn og 7 Piger alle af St. Olai Sogn. Afældre Børn vare derimod saavel af private Skoler som af Borgerskolen mødte 22. I Hensyn til de private Skoler maa jeg bemærke at der ikkun gaves Møde fra de Skoler, i hvilke, i hvilke Borgerskolens Lærere have privat Information. Provsten lod først Catecheten Hr. Nissen Catechisere hvorefter han catechiserede selv. Man fandt sig her overmaade veltilfreds.

Samme Dags Eftermiddag visiterede Hr. Provsten i Realskolen, hvor alle Lærerne, paa den mathematiske nær, som i de Timer gav Information i Latinskolen, og Tegnelæreren, som var syg af Koldfeber, efter Anmodning vare ~~Mødt~~ mødte. Med Hensyn til den korte Tid, i hvilken denne Stiftelse har været til, var ogssa Hr. Provsten her meget vel tilfreds.

Men havde Hr. Provsten været tilfreds den første Dag, var

han det ikke mindre den Anden, da han visiterede Borger-skoler fra Kl. 8 til over 12. Her gik Alting saa godt som det i en saadan Skole kan gaae, især var han tilfreds med den indbyrdes Underviisning, den han gjennemgik meget nøye med ethvert Barn, saa at Tiden næsten blev ham for knap til at prøve denne skoles talrige ældre Ungdom.

Ikke saa tilfreds var han derefter Kl 1 i Fattigskolen. Med de ældre Børn gik det nogenlunde taaeligt, med de yngre efter indb.Underv. gik det ikkun maadeligt, hvilket især var en Følge af at Læreren ei engang havde mynstret sine Børn, endskjønt de havde været samlet siden Kl. 12, før Provsten kom. ~~Hvorved det Hele~~; formedelst Udeblivelse af nogle enkelte Børn især et Par Bihjelpere, kom i betydelig Uorden, der endog forøgedes ved Mangel af Aandsnærvarelse hos Læreren.

Juli 14de var jeg paa Borger-skolen, hvor Alting fandtes i sin gamle Orden. Derfra gik jeg paa Fattigskolen, hvor jeg til min Fornøielse fandt Tostrup at have erhvervet sig et bedre Greb paa Bestyrelsen af den indb. Underv.

Juli 17de indfandt jeg mig paa Realskolen, hvor jeg med Lærere og Børn fandt mig tilfreds.

Septbr. 2den indfandt jeg mig i Borger-skolen og blev vel tilfreds.

Ligeledes samme Dag i Realskolen, hvor jeg dog fandt det nødvendigt at opmuntre Børnene til Hjemmeflid.

Septbr. 16de atter i Borger-skolen, hvor Alting fandtes i sin Orden.

Samme Dag i Realskolen, hvor Alting ligeledes var som det burde at være.

Septbr. 3ote først i Borger-skolen, hvor Lærerne som sædvanligt bestræber sig paa at opfylde deres Pligter.

Det samme fandt jeg samme Dag at være Tilfældet med Læreren ~~paa~~ paa Fattigskolen.

Ogsaa i Realskolen blev jeg denne Dag som ellers altid overbeviist om roesværdig Iver hos Lærerne.

Octbr. 12te, 13, 14, 15, og 16de var jeg bestandigen tilstæde i Realskolen - den 16de Formiddag undtagen da jeg var i Kirken - hvor en fuldstændig Examen blev afholdt i de sædvanlige Skoletimer. Samme havde, naar betænkes, at Skolen ei er ældre end noget over 1 Aar, et meget vel tilfredsstillende Udfald. Fra denne første fuldstændige Examen at slutte, tør man haabe at Skolen vil svare til sin Hensigt; især naar Skolen engang bliver fuldtallig, og man da kan være lidt mere paaseende saavel i Henseende til Forkundskaber, som i Henseende til ei at indtage Elever oftere end 2 Gange om Aaret. Pastor Fischer var for det meste altid tilstæde. Af de øvrige Medlemmer af Skolecommissionen var ingen tilstæde undtagen Etatsraad Stenfeldt inde Timer han havde paataget sig at være Censor i Engelsk of Lieut. Bagermester Lorenz, naar han ventede sin Søn at blive examineret. Af de øvrige Børns Forældre mødte ikkun 4 og ellers slet ingen.

Torsdagen d. 22de uddeltes Charactererne og foretoges Forflyttelser.

Elervernes Antal havde indtil Septbr. Maanedes Udgang været 28, men af disse afgik 2 formedelst deres Confirmation. Af de tilbegeverende 26, som bleve examinerede, vare 8 i øverste og 18 i nederste Klasse. Af de 8 i øverste Klasse fik 1 mgX, 2 mg, 2 gx, 2 g og 1 g? til Hovedcharacterer. Af de 18 i nederste Klasse fik 4 mg, 2 mg?, 1 gx, 5 g, 1 g?, 4 tgx, og 1 mdl. Af disse 18 bleve 5 opflyttede i øverste Klasse.

Octbr. 26de, 27de og 29de afholdtes Examen i Fattigskolen hvor ingen andre indfandt sig end Pastor Fischer og jeg. Vi fandt os saa tilfredse, som man sædvanligviis i en Skole af denne

denne Slags, og det helst i Helsingør, kan finde sig. Paa
Læreren Hr. Tostrup er intet au usætte. Han har endog betydeligen perfectioneret sig i den indb. Underv. Methode. Hvad jeg savner er ikkun det Liv, som denne Methode fordrer. Men denne Mangel ligger i Mandens Character, og lader sig ikke afhjælpe.

Nov. 4de afholdtes Eftersaars Examen i Borgerskolen. Egentligen ikkun er kort Prøve snart i en snart i en anden Gjenstand i de flere Læsestuer.

Dec. 18de var jeg i Borgerskolen, hvor Alting fabdtes i sædvanlig Orden.

S.D, i Fattigskolen, hvor jeg ligeledes var tilfreds.

1830.

Jan. 22de indfandt jeg mig i Realskolen, hvor jeg fandt Alting at gaae sin sædvanlige gode Gang.

Febr. 16de først i Fattigskolen, derefter i Realskolen og endeligen i Borgerskolen, og allevegne tilfreds.

Marts 17de besøgte jeg Realskolen, og fandt ingen Grund til Utilfredshed.

Marts 20de bivaanede jeg en Syngeøvelse i Borgerskolen, og saa jeg give Lærerne Nielsen og Kock det Vidnesbyrd, at de stedse med ufortrøden ~~Fik~~ Flid arbeide for denne Gjenstand.

April 21de og 22de bivaanede jeg Formiddag og Eftermiddag en Prøve-Examen i Realskolen, som havde et ret godt Udfald.

D. 24de samme Maaned blev Forflyttelsen foretaget i Pastor Fischers og min Nærvarelse.

D. 26de begyndte den Aarlige fuldstændige Examen i Borgerskolen, der som sædvanligen afholdtes i de sædvanlige Skoletimer. Børnenes Antal, som skulle examineres, var 327. For at forkorte Tiden havde Pastor Fischer, Catechet Nissen og jeg delt Skolestuerne imellem os, saa at ikkun een af os censurerede paa ethvert Sted. At ni Nissen, der i Borgerskolens øverste Klasser - Topps undtagen - alene giver Underviisning i Religion, ikke selv skulde udele Characterer, paatog jeg mig dette Arbeide igjennem alle Klasserne, hvorefter vi sider toge hver sin Stue igjennem alle Rubriker, imedens at Pastor Fischer havde strax begyndt med Topps Klasse. Saaledes fortsattes Examen indtil 4de Mai, da jeg blev syg og maatte overlade Fuldførelsen til Pastor Fischer.

Efter 3 Ugers Forløb var jeg saa vel at jeg kunne være ovenseende. Nu samledes Pastor Fischer og jeg for at indføre i Examinations Protocollen de Characterer, som Børnene efter Examinationslisterne havde ~~er~~ erholdt. Og bleve vi enige om ei at foretage nogen Forflyttelse førend efter Provste Visitationen, Eftersom Forflyttelsen forarsager Uoverensstemmelse Examinations Protocollen og Børnenes ny Pladser, hvilket gjør det vanskeligt for en Visitator at bemærke om der drives Alvor eller Spøg med Characterernes Uddeling.

Med biskoppelig Tilladelse foretog jeg mig for min Helbreds Skyld en Reise fra 13de Juni til 2den Juli. I denne Mellemtid var Provsten her paa Visitation, og viiser hans Høyrærværdigheds Notater i Skolens Forhandlings Protocol, at han overalt har været meget vel tilfreds. Ikkun Fattigskolens indb. Underv. Klasse har faaet en liden Vidsker, og den vil den altid faae. Medmindre den Tid nogensinde skulle komme at Fattigvæsenet kunne klæde og føde alle fattige Børn.

Juli 15de var jeg paa Realskolen, hvor Alting fandtes i sin sædvanlige Orden.

D. 16de bivaanede jeg den X indb. Underv. i Fattigskolen og i Borgerskolen. Her Liv, hidset Søvn.

D. 17de om Morgenen besøgte jeg først Fattigskolen, derefter Borgerkolen og endelig Realskolen og fandt mig overalt tilfreds.

Aug. 25de var jeg tilstede først om Formiddagen i Borgerkolen, derefter om Eftermiddagen i Fattigskolen. Paa begge Steder vel tilfreds.

Septbr. 1ste var jeg om Formiddagen i Borgerkolen, om Middagen Kl. 1½ i Fattigskolen, om Eftermiddagen i Realskolen, og om Aftenen paa Gymnastikpladsen. Overalt var man paa behørig Maade beskjeftiget, og Intet var at erindre.

I borger og Fattigskolen afleverede jeg Lister paa de Børn, som var indskrevne i Skolerne og tilsagte at møde der 1ste Septbr. Kl. 1. Disse Lister vare Resultatet af flere Sammenkomster som Cancellieraad og Raadmand Rogert og jeg have haft med hinanden, saavel med Hensyn til at ordne Protocollerne over Byens skolepoligtige Børn i Overensstemmelse med de i April udstedte og siden fra Verterne indkomne Lister, som og for at afhøre lo2 Personer, hvilke det fandtes nødvendigt at indkalde, dels for at gjøre Forklaring over deres Børns Skolegang, eftersom de ikke fandtes paa de private Læreres Lister i frie Instituter (hvor) de vare angivne at gaae, dels og for at betydes Nødvendigheden af at sende deres 7 aarige Børn til Skole.

Med Hensyn til Gymnastikøvelserne maa jeg bemærke, at denne Art af Underviisning, som i Overensstemmelse med den Kongl. Placat af 25de juni 1820, efter at Apparatet til den første Grad eller den Fuldstændige Underviisning var anskaffet, blev indført i Sommeren 1829 under Anførsel af Fattiglæreren Hr. Student Tostrup, der har været Lieutenant, finder saare mange Hindringer i Folkets Uvillie. Af denne Aarsag har Læreren Tostrup i Sommer taget sin Afsked som Gymnastiklærer, hvilken Plads nu er anbetroet Roijelt; der tilforn allerede havde Underviisningen i Svømning. Denne Mand har af Borgerkolen loo Rbdlr., og af Realskolen, hvis Elever ogsaa i Sommer har begyndt at deeltage i Underviisningen, et Tillæg af 25 Rdlr. For at fremme Sagen havde Skolecommissionen i August førend Merierne vare udløbne over 150 Mskr. indkaldte, som alle bleve paa det alvorligste betydede Nødvendigheden af at efterkomme Magistratens Villie, da Commissionen ellers saae sig nødsaget til at mulctere. Forøvrigt kunne de være rolige for deres Børns Lemmer og Helbred, da Alt foretoges med den største Forsigtighed, og skulle der gives noget Barn, hvis Legemsfeil eller Sundheds Tilstand ei tilladere dem Deeltagelse i disse Øvelser, kunde, naar samme godt gjøres vente fritagelse. Denne af mig, efter foregaaende Undskyldning for at have uleiliget dem ved dette Møde, fremlagte Erindring, og som ved enhver Indvending blev bekræftet af Commissionens tilstædeværende Lemmer, har allerede virket noget, og jeg haaber at lidt alvorlig Tale foreenet med nogle Mulcter skal bringe det videre.

Hvad nu Haandgjernings Skolen er betreffende, med hvilken Præsten jo ogsaa skal have Opsigt, da vil jeg blot anmærke, at den befinder sig i en sygelig Tilstand. Dens første Lærerinde, Madam Nielsen, er død, en interimistisk Jomfr. Nielsen er afgaaet; nu betyres siden Juli af en Madam Liebe, en ung Kone, der tidligere har beskjeftiget sig med Skuespiller

konsten i Kjøbenhavn, og som endnu i Vinter var Skuespillerinde i Helsingør Dramatik, og er denne Madam Liebe udnævnt til Lærerinde af Skoledirectionen uden mindste Hensyn til Skolecommissionens Forslag. Midlertid har jeg til Dato Intet imod hendes Duelighed at ~~skrive~~ indvende.

D. 8de Septbr. om Morgenen Kl. 9 først i Realskolen, derefter i Borgerskolen. Paa begge Steder fandt jeg Alt i vedbørlig Orden. Paa første Sted gaves Undervisning i Engelsk af den nye Lærer Hr. Adjunct Taarup, som er antaget i Translocatur Hasfeldts Sted, der reiser til Petersborg for at forsøge sin Lykke i Rusland. Og fandt jeg Hr. Taarup bedre, end jeg fra hans meget beskedne Skrivelse til Skolecommissionen om Ansættelse ved Realskolen havde Grund til at formode.

21de Septbr. var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes som sædvanligt.

22de do. atter sammesteds egentligen for at uddele 7 Premiebøger. 1 Veiledning til det Nye Testaments Læsning og 6 Psalmebøger.

Torsdagen d. 23de Septbr. begyndte Examen i Realskolen og varede samme til Onsdagen d. 29de. Alle disse 6 Dage var jeg tilstede i Skolen. Børnenes Antal var 32, af hvilke 19 vare i nederste og 13 i øverste Klasse. Examen gik i det Hele gaa godt, naar undtages Historie og Geographie, med hvilke Videnskaber det ikkun gik maadelig. Til Slutning blev en ny Elev prøvet og optaget i Skolen.

October 6te var jeg paa Borgerskolen og i Fattigskolen, hvor Alting fandtes i sin Orden.

D. 11te først om Morgenen Kl. 8 i Realskolen, hvor Elevernes ved sidste Examen erholdte Characterer bleve tilkjendegivne, hvorefter Translocationen fandt Sted. 3 Elever bleve opflyttede fra nederste til øverste Klasse.

Næst Kl. 10 i Borgerskolen. Alting vel inden Borde.

Octbr. 14de indfandt jeg mig i Realskolen, hvor Alting fandtes i sin Orden,

Octbr. 18de, 19de og 20de afholdtes en fuldstændig Examen i Fattigskolen. Børnenes Antal var i Øverste Klasse 29, af hvilke 5 erholdt til Hovedcharacter mg, 9 g, 6 tg, 4 mdl, 2 slet, og 3 mødte ikke. I nederste Klasse efter indbyrdes Underviisning 95, af hvilke 4 tilkjendtes mg, 45 g, 26 tg, 5 mdl og 15 mødte ikke. Dette Resultat viser, at det er en Skole for de fattigste Børn, med hvilke Nødvendigheden byder at oversee nogen Forsømmelse.

Octbr. 21 afholdtes Efteraars Examen i Borgerskolen, og havde Hr. Slotspræst Fischer og jeg Aarsag til at være fornøjet især med Pigeklasserne under Kock.

Octbr. 25de var Udstikling af Tiggernes Arbejder i Håndgjernings Skolen.

Nov. 24de. Om Formiddagen paa Borgerskolen, hvor Alt gik som det sig burde. Dog havde Lærer Topp i Skrivetimen forladt Skolen og overladt den til sin Søn, som er øverst i Klassen, under den tilstødende Lærer Olsens Overopsigt.

Samme Dags Eftermiddag paa Realskolen. I den øverste Klasse Skrivning, og var jeg tilfreds. I nederste Klasse Geographi, maadelig bestilt; næsten Ingen kunne sin Lexie. Jeg tog mig derfor den Frihed at gjøre vedbørlig Anmærkning.

Nov. 30te var jeg først i Fattigskolen og derefter i Borgerskolen, og var jeg begge Steder meget vel tilfreds.

Dec. 8de mødte jeg i Realskolen, hvor Alting fandtes i tilbørlig Orden.

1831

Januar 31te indfandt jeg mig i Realskolen. Det forekom mig som den nyligen ankomne Sproglærer Hr. Vallentin - thi

Lieut. Lemmick har taget sin Afsked, da Kommissionen ikke vilde give ham 3 mark Sølv for Timen istedet for 2 mark, hvorom vi vare aacorderede - har et meget godt Greb paa at undervise i Sprog. Det var just den tyske Time. Foruden dette Sprog skal han ogsaa have det franske, og til Efteraaret det engelske, da Adjunct Thaarup forlader Skolen. Bemeldte Hr. Vallentin skal være 2den fast Lærer ved Skolen med 300 rdl. Sølv i aarvæg Gage for 3 Timers daglig Underviisning. Under Nissen havde man Danmarks Historie, som gik ret vel. Efter Skoletiden bleve 2 ny Disciple prøvede og antagne.

Febr. 16de var jeg paa Borgerskolen, hvor Alting fandtes som det burde.

Febr. 18de i Fattigskolen, hvor jeg efter Omstændighederne var veltilfreds.

Marts 9de først paa Fattigskolen om Morgenen Kl. 8½. Vel tilfreds. Kl. 9 i Realskolen. Ligeledes tilfreds. Kl. 9½ i Borgerskolen. Overalt tilfreds.

April 12te var jeg først om Morgenen Kl. 7½ paa Borgerskolen, derefter paa Fattigskolen. Begge Steder tilfreds.

S.M. d. 13de afholdtes som sædvanligt om Foraaret en prøve Examen i Realskolen, samme varede Formiddag og Eftermiddag i de sædvanlige Skoletimer. Om Formiddagen var Pastor Fischer i 2den Klasse og jeg i 1ste, om Eftermiddagen omvendt. Jeg havde Aarsag til at være fornøiet med Børnenes Fremgang, særdeles i det engelske Sprog under Thaarup - Vallentin fandt jeg denne Gang ikke Leilighed at til at bedømme. Men derimod havde jeg Aarsag til at være misfornøiet med Vredens Historie, hvilket jeg tydeligen yttrede.

Den 21de s.M. begyndte den aarlige fuldstændige Skoleexamen, og varede samme i alle Skoledagene i de sædvanlige Skoletimer indtil 5te Mai inclusive. Ingen af Skolekommissionens Medlemmer gave Møde, og ligesaa lidet Nogen af Børnenes Forældre, saa at Pastor Fischer og Catechet Nissen og jeg, som delte Børnene imellem os, havde det for os selv. Børnenes Antal var 339. Heraf Drengene 204 og Piger 135. Disse vare fordeelte saaledes: Drengene i 1ste Afdeling 33. I 2den Afdelings Formiddags Børn 30, Eftermiddags Børn efter indb. Underv. 82. I 3die Afdelings Formiddags Børn 29 og Eftermiddags Børn 30. Disse sidste Eftermiddags Børn ere Børn, som modtages fra den indb. Underv. for end mere og bedre at forberedes for de højere Klasser. Pigerne vare fordeelte saaledes: 1ste Afdeling 38. I 2den Afdeling 46 og i 3die Afdeling 51. I denne terdie Afdeling vil i Sommerens Løb Indb. Underv. blive indført. Naar nu fra 204 drages for den indb. Underv. 82, som vel erholde Characterer, emn som ikke komme i ~~Betrægtning~~ anden Betragtning end til Forflyttelse, bliver tilbage 122 Drengene. Af disse vare 14 deels syge, deels borte. Af de tilbageværende 108 fik 4 ug og erholde Premie, 4 ug, 33 mg, 34 g, 15 tg, 22 mdl. og 1 slet. Naar nu bemærkes at de ~~færstse af disse~~ fleste af disse to og tyve maadelige vare smaa nyligen i Skolen indkomne Pigebørn, tør jeg vel i det hele taget kalde Skolen god, om end ikke meget god.

D. 30te Mai var Pastor Fischer og jeg Formiddag og Eftermiddag paa Borgerskolen for at udføre Forflyttelsen af Børnene i de forskjellige Klasser.

Juni 22de var jeg i Realskolen, hvor Alting fandtes i vedbørlig Orden.

D. 27de Juni var jeg paa Borgerskolen. Med Lærerne og Børnene ~~var~~ i alle Henseender vel tilfreds.

Aug. 24de om Morgenen først i Fattigskolen, derefter om Formiddagen i Borgerskolen og tilsidst i Realskolen. Alle-
vegne vel tilfreds.

Septbr. 9de om Eftermiddagen i Fattigskolen vel fornøiet og ligeledes i Borgerskolen. Dog gik den indb. Underviisning i Pige~~klassen~~ klassen ikke gandske efter Ønske, men det er ei heller længere end siden den 22de Aug. at den der begyndte, saa at baade Læreren Olsen og Børnene trænge til Øvelse i Methoden.

Septbr. 22de begyndte den aarlige Skoleexamen i den borgerlige Realskole og vedvarede samme i de sædvanlige Skoletimer indtil den 28de begge inclusive. Børnenes Antal var 26, af hvilke 9 vare i øverste og 17 i nederste Klasse. Med den øverste Klasse var det just ikke meget brillant bestilt. Slylden hviler imidlertid ikke hos Lærerne, men deels hos Børnene og deels hos Forældrene. Nogle Børn have vel hoved, men de ville ikke anvende Flid, andre have mindre af Hoved og ere dertil dovne, og det Hele hidrører en stor deel derfra at de fleste Forældre ikke forstaae at holde deres Børn til den tilbørlige Hjemmeflid. Med den nederste Klasse var det derimod bedre; naar undtages 3 til 4 af de nederste, med hvilke jeg troer man næppe bringer det til Noget, saa ere de øvrige ret flinke, og hvad især glæder mig, er, at de drives deels af Lyst og deels af Åresfølelse, uden nogen syn-
derlig anden udvortes Impuls.

Octbr. 10. var jeg tilstæde i Realskolen, hvor Elevernes Characterer bleve dem tilkjendegivne, og forflyttelse fandt Sted, og flyttedes fra nederste til øverste Klasse 5.

Samme Dag var jeg baade paa Borgerskolen og i Fattigskole. Begge Steder fandtes Alt i sin Orden.

Nær havde jeg forglemt at anmærke, at Søndagen d. 18de Septbr. og Mandagen d. 19de var Provsten her paa Visitats, og fandt sig som sædvanligt vel tilfreds.

Octbr. 17de, 18de og 19de afholdtes den aarlige Examen i Fattigskolen. Børnenes Antal i øverste Klasse var 17 Dreng og 9 Piger. Heraf var borte 5 Dreng og i Pige var syg. Af de tilbageværende 12 Dreng fik til Hovedcharacter 1 mg, 5 g, 3 tg, 3 mdl. Af de 8 Piger fik 1 mg. 3 g, 2 tg, 1 mdl, og 1 slet. I den nederste Klasse efter indb. Underv. fandtes 82 Børn, af hvilke 17 vare borte og 9 syge. Af de tilbageværende 56 erholdt til Hovedcharacter 6 mg, 20 g, 21 tg, 6 mdl og 3 slet. Fra disse forestaaende Characterer at slutte, synes det vel, at Skolen ikke er saa meget slet, men naar erfares at der iblandt disse Børn gives Børn paa 12, 13, 14, 15, Aar, som vel have lært det de have lært baade godt og temmelig godt, og bør derfor have en passende Character - thi mere end hvad der er modtaget kan jo ikkr fordres - men som dog med Hensyn til Alderen burde have lært langt mere, saa er Skolen i det hele taget ikkun saare maadelig. Dette er nu langt fra ikke Lærerens Skyld, men Skyldes hviler paa den Klasse af Byens Indvaanere, hvis Børn ere henlagte til denne Skole; thi disse ere den allerfattigste Deel, og saa længe man ikke kan yde Klæder og Skoe, Mad og Drikke og visse Værelser saavel til Forældre som Børn, er det umuligt at holde denne Klasses Børn til stadig Skolegang. Det er allerede vanskeligt nok at holde denne Ting i Orden i Borgerskolen, hvor man dog kan udrette noget med Mulcter. Dette kan ikke udføres i Fattigskolen, hvis Børns

Forældre Intet have og Intet eie.

Nov. 16de var jeg i Borgerskolen hvor Pastor Fischer ogsaa mødte. Premiebøgerne bleve uddelte til de lo med ugg- og+ betegnede Børn. Forøvrigt Alting i Orden.

Nov. 21de Eftermiddag var jeg først i Fattigskolen, derefter i Borgerskolen og tilsidst i Realskolen, og fandt jeg intetsteds Nøget at erindre.

Dec. 16de var jeg paa Realskolen, hvor Alting fandtes i sin Orden.

Febr. 1ste var jeg i Realskolen og fandt mig der vel tilfreds.

Febr. 15de Eftermiddag først i Borgerskolen, derefter i Fattigskolen. Paa begge Steder var Alting i sin Orden.

Febr. 16de besøgte jeg Realskolen, og fandt mig der vel tilfreds.

Febr. 25de Formiddag. Først i Fattigskolen, derefter i Borgerskolen, tilsidst i Realskolen. Alle 3 Steder Intet at erindre.

Formedelst Helligdagene og Flyttedagen og Confirmationsdagen sidst i April blev Pastor Fischer og jeg enige om at begynde Foraars Skoleexamen ~~xxxx~~ i Marts. Vi begyndte d. 6te Og var det Aftale ikkun at afholde Examen de Dage vi ingen Confirmations Underviisning havde, nemlig Tirsdag og Onsdag ogsaa Fredag Eftermiddag og Lørdag Formiddag. Formedelst en med Provstens Tilladelse d. 15de bestemt Reise til Kjøbenhavn examinerede jeg ikkun 2de Stuer, nemlig Skolen 1ste Afdeling og den indbyrdes Underviisning hos Ørengbørn, som bestyres af første Læreren for anden Afdeling, og medgik til Examinationen hele Skoletiden 6te og 7de, Eftermiddag 9de og Formiddag 10de og atter igjen 13de og 14de hele Tiden Formiddag og Eftermiddag. Ved min Hjemkomst d. 23de Marts var Examen tilendebragt. Og paatog sig Pastor Fischer at uddrage Hovedcharactererne.

Marts 14de indfandt jeg mig efter at have forladt Borgerskolen om Eftermiddagen i Realskolen, hvor man paa sædvanlig Maade tilbørligen var beskjeftiget.

Mai 7de afholdtes i Realskolen i de sædvanlige Skoletimer Formiddag og Eftermiddag den sædvanlige Foraars Visitation eller korte Examen. Fischer og jeg overværede samme, og havde vi Aarsag til at være meget vel tilfredse. Børnene havde især vundet megen Færdighed i de levende Sprog.

Mai 11te om Eftermiddagen vare Fischer og jeg i Borgerskolen, hvor Forflyttelse blev foretaget. 6 tilkjendtes Premier, nemlig 1 Dreng og 5 Piger. Forøvrigt var Skolen som sædvanligt i det Hele god.

Mai 29de var jeg i alle Skolerne baade Formiddag og Eftermiddag; Altsaa 6 Skolebesøg i een Dag. Overalt havde jeg Aarsag at være fornøiet. At der savnedes saavel i Borgerskolen som Fattigskolen flere Børn end sædvanligt, det var Koldfeberens Skyld.

Juni 4de i Realskolen, hvor jeg fandt Alt, som det sig burde.

D. 20de Juni var jeg Formiddag i Borgerskolen, Eftermiddag i Realskolen, begge Steder aldeles tilfreds.

D. 13de Juli var jeg i Realskolen og fandt Intet der at erindre.

D. 19de Aug. bivaanede jeg Syngetimen i Realskolen, som x var mig til megen Velbehag.

Aug. 29de Eftermiddag var jeg først i Borgerskolen og

derefter i Fattigskolen. Første Sted havde jeg Aarsag til at være misfornøiet med de valgte Bihjelpere. Naar jeg undtager 3 vare de øvrige aldeles ikke opmærksomme. Dette var Tilfældet saavel i Pige som Drengeskolen, hvilket jeg ogsaa tilkjoede degav Lærerne. Disse tilstode det ogsaa, men erindrede mig derhos om Vanskeligheden i altid i den Alder at finde Børn, som har Sands for sin Stilling som Bihjælper, og jeg maae tilstaae at hvor denne Sands ikke er tilstæde, der vil den behørig Opmærksomhed ogsaa Stedse M mangle. Midlertid bad jeg Lærerne at bestræbe sig for at undgaae denne Mangel.

Septbr. 2ode var jeg i Fattigskolen, hvor Tingene gik som sædvanlig: saa:saa. Det var indbyrdes Undervisning i Skrivning der foretoges.

Samme Dag begyndte den aarlige Hoved Examen i Realskolen.

Septbr. 22de om Morgenen i Borgerskolen, hvor Alting fandtes i sin Orden undtagen at Skolelærer Kock var ikke tilstæde, af Aarsag at hans Kone havde om Natten født ham en Søn.

Septbr. 24de Kl. 7½ i Fattigskolen og fandt jeg Intet at anke over.

Septbr. 26de sluttedes den d. 2ode begyndte Examen i Realskolen, hvor jeg som Censor var tilstæde hver Dag paa 3 Formiddage nær, i hvilke jeg ved andre bestemte Embedsforretninger var hindret i at give Møde. Lige det samme var ogsaa Tilfældet med Hr. Pastor Fischer. Midlertid var det ~~saa~~ forud saaledes overgaaet at vor Fraværelse ikke standsede ~~Examen~~ Examens ordentlige Gang. Jeg have al Aarsag til at være vel tilfreds med Skolens Tilstand, især hvad Sprogene er betreffende. Derimod vil det ikke rigtigheden flaske sig med hvad der skal læres udenad, saaledes var det ikkun maadelig bestilt med Historien, enkelte Undtagelser fraregnede.

Octbr. 8de var jeg først i Realskolen, hvor Eleverne blev tilkjendte deres.....